

**YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA BİÇİMLERİ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE BU ÖZELLİKLERİN RUHSAL SORUNLARLA
İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI**

Bahar Buse TÜRÖ

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2016

**YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA BİÇİMLERİ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE BU ÖZELLİKLERİN RUHSAL SORUNLARLA
İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI**

Bahar Buse TÜRÖ

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Sosyal Bilimler Enstitüsü

IŞık Üniversitesi, 2016

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2016

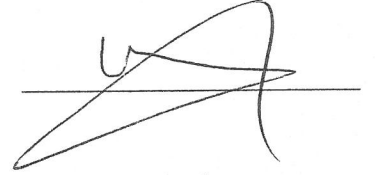
İŞIK UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA BİÇİMLERİ, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE BU
ÖZELLİKLERİN RUHSAL SORUNLARLA İLİŞKİLENDİRİLMESİ

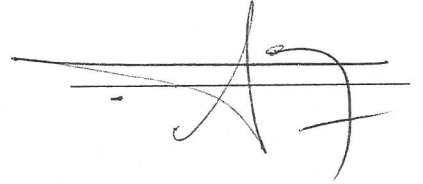
BAHAR BUSE TÜRK

ONAYLAYANLAR:

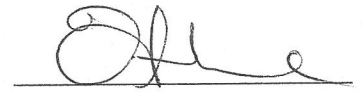
Yrd. Doç. Dr. Vicdan Yücel Işık Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel Işık Üniversitesi

Doç. Dr. Özlem Sertel Berk İstanbul Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 30.11.2016

ABSTRACT

It is a well known fact that personality characteristics, attachment styles and psychological problems all related with each other. There are also many studies which show that psychopathology is affected by personality characteristics and attachment styles. However, the studies, which show how different symptoms of psychopathology are affected by both attachment and various dimensions of personality are limited. On the other hand, it is a well known fact that psychopathology is affected by education and sex . In this study, the aim was to examine the relationship between the attachment styles, personality characters and the psychopathology all together in adults. The study sample was composed of 100 adult volunteers living in İstanbul. A socio-demographic questionnaire, Experiences in Close Relationships-II, Five Factor Personality and Brief Symptom Inventory were applied to obtain data from all participants. All data were analyzed through SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0. To determine the correlation between the scales used with demographic variants t-test and one way ANOVA has been applied. The pearson correlation and hierarchical regression analysis were used in order to examine the relationship between the variables and the inventories. As a result of our findings, it has been clear that anxious attachment predicted psychopathology alone. However, when anxious attachment was controlled, it was confirmed that anxiety predicts 2% of neurotism, 11% of depression, extroversion, neurotism and responsibility, and that hostility predicts 8% of neurotism and adaptability, However, it has been clear that although anxious attachment predicted neurotism, it did not contribute in percentage and that somatization did not predict any other personality characteristics other than anxious attachment. Besides, it was clear that neither sex nor education had an effect at all on psychopathology levels. We believe the study should be carried out with more heterogeneous samples; yet it can still contribute much with its method where different variables were studied all together.

Keywords: Attachment Styles, Personality Characteristics, Mental/Psychological Problems.

ÖZET

Kişilik özellikleri, bağlanma biçimleri ve ruhsal sorunların birbiriyle ilişkili olduğu bilinmektedir. Psikopatolojinin kişilik özellikleri ve bağlanma biçimlerinden etkilendiğini gösteren pek çok çalışma vardır. Ancak, hem bağlanma hem kişiliğin farklı boyutlarının farklı psikopatoloji semptomları üzerinde ne tür etkiler gösterdiğini bir arada ele alan çalışmalar kısıtlıdır. Öte yandan eğitim ve cinsiyetin de psikopatolojiyi etkilediği bilinmektedir. Bu çalışma kapsamında, yetişkinlerin bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve psikopatoloji düzeylerinin ilişkilerini bir arada incelemek amaçlanmıştır. Araştırma İstanbul'da yaşayan, 18 yaş üstü, 100 gönüllü yetişkinle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aşamasında örneklem grubuna değişkenlerin ölçümü için Sosyo-demografik Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ve Kısa Semptom Envanteri uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Demografik değişkenlerle kullanılan ölçekler arasındaki ilişkiyi tespit etmek için t-testi ve tek yönlü (One-Way) ANOVA kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için pearson korelasyon ve hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır.

Elde edilen bulgular sonucunda, yalnızca kaygılı bağlanmanın psikopatolojiyi yordadığı belirlenmiştir. Kaygılı bağlanma kontrol edildiğinde ise anksiyetenin; nevrozizmin %2'sini, depresyonun; dışadönüklük, nevrozizm ve sorumluluğun %11'ini, hostilitenin; nevrozizm ve uyumluluğun %8'ini yordadığı, olumsuz benliğin; nevrozizmi yordamasına rağmen yüzdeler olarak katkı sağlamadığı ve somatizasyonun ise sadece kaygılı bağlanmayı yordadığı başka hiçbir kişilik özelliğini yordamadığı saptanmıştır. Ayrıca, eğitim ve cinsiyetin de psikopatoloji düzeyleri üzerinde hiçbir etkisinin bulunmadığı görülmüştür. Araştırmanın daha heterojen örnekleme tekrarlanması önemli olmakla birlikte bu değişkenlerin bir arada ele alınmasının da ileriki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma Biçimleri, Kişilik Özellikleri, Ruhsal Sorunlar

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimim süresince alandaki ve sosyal hayattaki bakış açımı geliştirmemde yardımcı olan, mesleki tecrübesine hayran olduğum, tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Müjde Peker'e ve üniversitenin ilk yıllarından günümüze kadar benim için her geçen gün değeri artan, kendisinden çok şey öğrendiğim, içtenliğini, yol gösterici ve yardımsever tavrını örnek aldığım güzel yürekli hocam Selçuk Akbulut'a sonsuz teşekkürler.

Yüksek lisans eğitimim sırasında alanda uzmanlaşmama destek olan, tez çalışmamda yardımcı olan, tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Vicdan Yücel'e ve vermiş olduğu önemli derslerle farkındalıklarımızı arttıran, samimi ve mizahi yaklaşımıyla dersleri daha keyifli ve öğretici hale getiren, süreç boyunca öğrencilerinin düşüncelerine önem verip, kişisel ve mesleki gelişimimiz için önerilerde bulunup yol gösteren, sorularımı içtenlikle cevaplayıp düşüncelerini paylaşan Prof. Dr. İbrahim Ömer Saatcioğlu'na teşekkürler. Süpervizyon sürecimde danışanlara ve öğrencilerine yaklaşımıyla beni kendine hayran bırakan, mesleki donanımını ve tecrübelerini paylaşarak dönem içinde çok şey öğrenmemi sağlayan, vermiş olduğu geri bildirimler sayesinde danışanlarımla iyi bir yol almamda katkısı olan, sevgili hocam Yrd. Doç. Dr. Hivren Özkol'a ve yoğunluğuna rağmen bana zaman ayırıp yol gösteren bilgilerini paylaşan Arş. Gör. Ezgi Deveci'ye teşekkürler. Tez savunmamda daha iyi bir bilimsel çalışma sunmam için yol gösteren Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel ve Doç. Dr. Özlem Sertel Berk'e teşekkürler.

Her zaman desteğini esirgemeyip bana sonsuz güvenen, en stresli anlarımda yol gösterici olmaktan bir an olsun tereddüt etmeyen, benim daha iyi şartlarda olmam için her türlü imkanı sağlayan canım annem, babam ve kardeşime ne kadar teşekkür etsem az... Yüksek lisans süreci boyunca desteğini daha çok hissettiğim sevgili dostum Esra Atıcı'ya ve tez çalışmamın her anına tanıklık eden, en zorlu anlarımda her zaman yanımda olan ve çalışmalarına yardımcı olan değerli iş arkadaşım Yıldıray Özyılmaz'a sonsuz teşekkürler. Bu zorlu süreçte desteğini yakından hissettiğim, bana güvenen ve iyi hissetmem için elinden gelen her şeyi yapan herkese kucak dolusu sevgiler...

İÇİNDEKİLER

Tabloların Listesi

Tablo 1. Yaşın Cinsiyete Göre Ortalaması	17
Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-demografik Özellikleri	18
Tablo 3. Kullanılan Ölçeklerin Ortalamaları	19
Tablo 4. Psikopatoloji Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları	21
Tablo 5. Psikopatoloji Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları	22
Tablo 6. Bağlanma Biçimleri, Kişilik Özellikleri ve Psikopatoloji Düzeyleri Arasındaki Korelasyon İlişkisi	25
Tablo 7. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Anksiyete Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	27
Tablo 8. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Depresyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	29
Tablo 9. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Hostilite Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	31
Tablo 10. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Olumsuz Benlik Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	33

Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Bağlanma ve Bağlanma Kuramı	1
1.2. Çocukluk Dönemi Bağlanma Biçimleri	2
1.3. Yetişkinlikte Bağlanma Biçimleri	4
1.4. Beş Faktör Kişilik Özellikleri	8
1.5. Bağlanma Biçimleri ve Kişilik Özellikleri	9
1.6. Bağlanma Biçimleri ve Ruhsal Sorunlar	10
1.7. Araştırmanın Amacı	12

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2. 1. Evren ve Örneklem	13
2. 2. Veri Toplama Araçları	13
2. 3. Bilgilendirme ve Onam Formu	13
2. 4. Sosyo-demografik Bilgi Formu	14
2. 5. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri – II (YİYE-II)	14
2. 6. Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu	15
2. 7. Kısa Semptom Envanteri (KSE)	15

2. 8. Uygulama	16
2. 9. Veri Analizi	16

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1. Katılımcıların Sosyo-demografik Bilgileri	17
3.2. Katılımcıların Kişisel Bilgileri	18
3.3. Kullanılan Ölçeklerin Ortalamaları	19
3.4. Psikopatoloji Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları	20
3.5. Psikopatoloji Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları	22
3.6. Bağlanma Biçimleri, Kişilik Özellikleri ve Psikopatoloji Düzeyleri Arasındaki Korelasyon İlişkisi	23
3.7. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Anksiyete Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	26
3.8. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Depresyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	28
3.9. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Hostilite Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	30
3.10. Bağlanma Biçimleri i Kişilik Özelliklerinin Olumsuz Benlik Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	32

Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

BÖLÜM IV

TARTIŞMA

4.1. Araştırmanın Bulgularının Değerlendirilmesi	35
4.1.1. Psikopatoloji Düzeylerinin Eğitim Durumuna ve Cinsiyet Ortalamalarına Göre Tartışılması	35
4.1.2. Bağlanma Biçimleri ile Kişilik Özellikleri ve Psikopatoloji Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması	37
4.1.3. Kaygılı Bağlanmanın Kişilik Özellikleri, Anksiyete, Depresyon Hostilite, Olumsuz Benlik ve Somatizasyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizinin Tartışılması	38
4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler	40
Kaynaklar	41
Ekler	50
Özgeçmiş	58

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Bağlanma ve Bağlanma Kuramı

Günümüzde yetişkinlerin sağlıklı birey olabilmeleri, bebeklik ve çocukluk dönemlerinde bakım veren kişiyle kurdukları ilişkiyle de açıklanmakta ve bu ilişki şekli bağlanma kuramını temel almaktadır. Bağlanma ve bağlanma kuramının işlevleri ilk olarak John Bowlby tarafından ortaya konmuştur ve bu kuram bireysel farklılıkları anlamak açısından oldukça önemlidir (Sümer, N., 2006). Bağlanma, bebeklik döneminden itibaren oluşan ve yetişkinlik döneminde de etkisini gösteren bir ilişki şeklidir. Bu ilişki şekli, yetişkinlerin sosyal ve romantik ilişkilerinde yaşadıkları deneyimleri daha iyi anlamamızı kolaylaştırmakta ve bu ilk bağlanma şekli bebeğin sosyal ilişkilerinin de temelini oluşturmaktadır (Bowlby, 1973). Bowlby'e göre bağlanma, bireylerin değerli gördüklerine karşı geliştirdiği duygusal bir bağlıdır (Bowlby, 1969, akt; Gökmen, 2009). İyi bir bağlanma ilişkisi bakım veren kişinin, çocuğun duygusal ve temel ihtiyaçlarını karşılamasıyla sağlanır (Bowlby, 1973).

Bowlby, çocukluk dönemindeki bağlanmanın önemini kişilik gelişimi ve çevresel uyum faktörleriyle etkileşim halinde olmasıyla açıklamıştır (Reiner ve Spangler, 2013) ve çocukluk dönemindeki ilişkilerin gelecekteki ilişkilerde de model olabileceğini, bunun başkalarıyla ilgili beklentileri, inançları ve sosyal yeterliliği etkilediğini ileri sürmektedir (Collins ve Read, 1990). Bowlby (1982) bebeklerin bakım verenle kurduğu iletişim şeklini, bakım verenin onlara gösterdiği tepkileri, yani yaşadıkları deneyimleri, “işsel çalışan modeller” olarak tanımlar. Bu model, gelecekteki sosyal ve romantik ilişkilerde kurulan yakınlıkla ilişkilidir, bir süreklilik mekanizması içinde devam eder ve yetişkinlik dönemindeki ilişkileri açıklamakta önemli bir etkiye sahiptir (Bowlby, 1973; Gray ve Stanberg, 1999). Çapkın'a (2012) göre; işsel çalışan modeller, kişilerin ilişkilerini bilişsel olarak yönlendirmektedir.

İçsel çalışan model üç temel öğeden meydana gelmektedir:

- 1- Benlik Modeli; kişilerin kendilerinin ne kadar değer verildiğine yönelik inançları.
- 2- Başkaları Modeli; gereksinim duyduğu zamanlarda partnerinin yardımına ne ölçüde hazır olduğuna yönelik inançları.
- 3- İlişkilerinde hangi bilgilere dikkat edip ve bu bilgileri ne şekilde işleyeceği yöntemler (Collins ve Read, 1990).

Bakıcı çocuğun temel ihtiyaçlarından korunma, rahatlama gibi gereksinimlerini karşıladığı takdirde çocuk kendisiyle ilişkili olan içsel çalışma modelini “değerli”, “kendine güvenen” olarak geliştirmektedir. Ancak bakıcı bu ihtiyaçlara destek olmuyor, çocuğu reddediyorsa bu sefer çocuk kendisiyle ilişkili olan içsel çalışma modelini değersiz olarak geliştirmektedir (Demirkan, 2006). Bireyler yeni ilişkilerinde, eski deneyimleri ve anılarına dayanan bu modelden yararlanırlar. Bağlanma kuramcıları, bu modelin yaşamın ilk zamanlarından itibaren oluşmaya başladığını, zamanla değişim ve gelişim gösterdiğini vurgulamaktadır (Salahur, 2010).

1.2. Çocukluk Dönemi Bağlanma Biçimleri

Bağlanma teorisiyle ilgili yapılan çalışmaların ilk olarak bebeklik ve çocukluk dönemlerini kapsadığı görülmektedir. Bağlanma teorisine önemli katkı sağlayan kişilerden biri de Ainsworth'tür ve çalışmalarında bağlanma ilişkisindeki bireysel farklılıkları incelemiştir (Collins ve Read, 1990). Bununla ilgili en önemli çalışma Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978) tarafından yapılmış olup, Bowlby'in kuramı Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) “Yabancı Ortam” deneyiyle desteklenmiştir. Bu çalışma bebekler ve anneleriyle yapılmıştır. Çalışmada, anneler ve bebekler bir odada bir süre baş başa kalmışlardır. Ardından odaya bir yabancı alınır ve anne ve bebeğin oynadığı oyuna yabancı eşlik etmeye başlar. Belli bir zaman geçtikten sonra anne odadan ayrılır ve bebek yabancıyla baş başa kalır. Bu çalışmada Ainsworth ve arkadaşları bebeklerin bağlanma davranışlarını incelemeyi amaçlamış ve bağlanmayı güvenli, kaygılı ve kaçınmacı olarak üçe ayırmışlardır (Sümer, M., 2006). Güvenli bağlanma yaşayan bebekler, anneleriyle beraberken odada oyuncakları inceleyip keşfetme davranışı sergilerler.

Yabancı odadayken ve anne yanlarında olduğunda yabancıyla oyun oynamış ve herhangi bir huzursuzluk yaşamamışlardır. Anne odadan çıktığı zaman huzursuzluk ve hırçınlık hali başlamış ve anne tekrar odaya geldiğinde sevinip hemen sakinleşmişlerdir. Bu sırada bebeklerin, daha fazla anneye iletişime geçme isteği gösterdikleri dikkat çekmiştir. Kaygılı bağlanma yaşayan bebekler, anneye odadayken yanından ayrılmama, yabancıyı kabullenmeme davranışı sergilemiş olup anne odadan ayrılınca sürekli ağlama ve huzursuzluk hali yaşamış ve yabancıyla iletişime geçmemişlerdir. Anne tekrar odaya geldiğinde ise hırçınlığın ve huzursuzluk halinin geçmediği, anneye daha çok yapışma davranışı sergiledikleri gözlenmiştir. Kızgınlık ve yakınlık tepkileri vermişlerdir. Kaçıngan bağlanma yaşayan bebekler, anneleriyle odadayken annelerini görmezden gelmiş, kendi hallerinde oyun oynamıştır ve yabancı geldiğinde de aynı tavrı devam ettirmişlerdir. Anneleri odadan ayrıldığında ise huzursuzluk ve hırçınlık hali yaşamamış, anne odaya geri döndüğünde anneyi görmezden gelme, duygusal yakınlık kurmama ve oyuncaklarla kendi hallerinde oynamaya devam etme davranışı sergilemişlerdir (Ainsworth ve ark., 1978).

Güvenli Bağlanma

Bu bağlanma biçimindeki çocuklar keşfe açıktır. Bakım verenin yokluğunda sıkıntı yaşarlar ancak bir araya geldiklerinde kolayca sakinleşip rahatlayabildikleri gözlenmiştir. Bu bağlanma biçiminde, çocuğa bakım veren kişiler, destekleyici ve sıcak bir tutumla çocuğun duygusal ve bedensel ihtiyaçlarını karşılar yani güvenli bağlanma bakım verenin duyarlı oluşuyla anlamlı olarak ilişkilidir (Demirkan, 2006). Çiftçi'ye (2010) göre, çocuğa bakım veren kişinin desteği oldukça önemlidir. Çocuk, bakım verenin desteğini aldığı ve bakıcıya güven duyduğunda çevresini keşfetme, sosyal etkileşime girme ve kendi çabasını görme şansı artar.

Kaygılı–Dirençli Güvensiz Bağlanma

Bu bağlanma biçimindeki çocuklarda stresli davranışlar gözlenmektedir. Bakım verenin odadan çıkmasıyla beraber büyük sıkıntı gösterirler. Dirençli çocuklar olarak bilinirler ve stresle baş etme şekilleri; ağlama- hırçınlaşma şeklindedir. Bakım veren kişi geri döndüğünde çocuğu rahatlatmak oldukça zordur. Çocuk sevinip bakım veren kişiye daha da yakınlaşmasına rağmen ağlama ve sinirlilik halini sürdürmeye devam eder. Kaygılı-dirençli bağlanma; bakım verenin çocuğun ihtiyaçlarına karşı tutarsız olması, gerekli zamanlarda çocuğa yeterli özeni göstermeyip ihmal etmesinden kaynaklanır (Gökmen, 2009).

Kaçınmacı Güvensiz Bağlanma

Bu bağlanma biçimindeki çocuklarda, bakım verene karşı kaçınma davranışı gözle görülür düzeydedir. Bakıcı odadan ayrıldığında çocukta aldırma ve umursamazlık hali gözlemlenir. Bakım veren kişinin çocuğa karşı reddedici ve temastan uzak bir tutumu çocuğun kaçınmacı bir tutum sergilemesine neden olur.

Bebeklerin dikkat çekme ve keşfetme davranışlarına müdahalede bulunan annelerin bebekleri, kaygılı, sürekli ağlayan ya da keşfetmeye isteksiz olan bebeklerdir (Çiftçi, 2010). Fakat, sürekli bebeğini görmezden gelip bebeğiyle temas kurmayan annelerin bebekleri kaçınmayı öğrenirler.

1.3. Yetişkinlikte Bağlanma Biçimleri

Yetişkinlerdeki bağlanma biçimleri ilk olarak Main, Kaplan ve Cassidy (1996) tarafından araştırılmaya başlanmıştır. Main ve arkadaşları yetişkinlerdeki bağlanma stillerini ölçmek için “Yetişkin Bağlanma Görüşmesi” isimli bir ölçek geliştirmişlerdir ve bu ölçek Ainsworth’ün bağlanmayla ilgili sınıflandırmasıyla da benzerdir. Ölçek, güvenli-otonom, kayıtsız, saplantılı ve çözümlenmemiş-dezorganize olmak üzere dört boyuttan oluşur (Main, 1996, akt.; Çalışır, 2009). Ainsworth, (1998) yetişkinlerin eşleriyle olan ilişkilerinde rahatlama ve güvenlik arayışlarının olduğunu, bunun çocuklukta bağlanma şekliyle ilişkili olduğunu belirtmiştir (Salahur, 2010).

Hazan ve Shaver (1987) çocuklukta bağlanmanın yetişkinlikteki romantik ilişkilerde de gözlendiğini yapmış olduğu çalışmalarla göstermiştir ve bağlanmayı güvenli, kaygılı-kararsız ve kaygılı-kaçınan bağlanma olmak üzere üçe ayırmışlardır (Sümer, N., 2006; Çalışır, 2009). Günümüzde, kullanılan yetişkin modeli, Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından geliştirilen dörtlü bağlanma modelidir ve iki boyutta tanımlanmıştır. Bunlar; benlik ve başkaları modelidir. Dörtlü bağlanma modeline göre, güvenli bağlanma olumlu benlik ve olumlu başkaları modelidir. Saplantılı bağlanma; olumsuz benlik ve olumlu başkaları modeli, kayıtsız-kaçıncı bağlanma; olumlu benlik ve olumsuz başkaları modeli, korkulu-kaçıncı bağlanma ise; olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modelini içerir. Benlik modeli, kişilerin başkalarıyla olan duygusal bağını tanımlar ve kendilik değeriyle ilişkilidir. Olumlu benlik, başkalarından her hangi bir onay ihtiyacı istemeden kişilerin sahip olduğu sevilbilirlik, değerlilik duygularını ve özsaygıyı içerir. Olumsuz benlik, başkalarından onay alma gereksinimiyle ilişkilidir. Bireylerin ihtiyaç halinde başka kişilere ulaşabilmesi ve onlara karşı olan iyi düşünceleri ise başkaları modelini temsil etmektedir. Olumlu başkaları modeli, bireylerin başkalarıyla yakınlık kurmaktan çekinmemesi ve onlar hakkında olumlu beklentiler içine girmesiyle ilişkilidir. Olumsuz başkaları modeli ise, başkaları hakkındaki olumsuz beklentiler ve düşünceleri kapsar (Güngör, 2000, akt.; Gökmen, 2009).

Dörtlü Bağlanma Modelini İçeren Yetişkin Bağlanma Biçimleri aşağıda özetlenmiştir:

Güvenli Bağlanma

Bu kişiler başkalarıyla kolay bir şekilde ilişki kurabilen, kendilerini seilmeye değer biri olarak gören, başkalarına karşı duyarlı olan bireylerdir. Hazan ve Shaver'a (1987) göre, bu bağlanma biçimindeki yetişkinler terkedilmek ya da başkalarına yakınlaşmakta yoğun kaygı yaşamamaktadır (Çapkın, 2012). Güvenli bağlanan bireylerin olumlu kendilik değerlerini korumaları için başkalarının onayına daha az ihtiyaç duyduğu bilinmektedir.

Saplantılı Bağlanma

Bu bireyler; kendini değersiz biri olarak gören, başka kişileri güvenilmez bulan, başkalarının onayını kazanmaya çalışan sık sık reddedilme korkusu ve terk edilme korkusu yaşayan kişilerdir. Bu bağlanma şekli, olumsuz benlik modeliyle olumlu başkaları modelinin birleşimidir ve kişiler ilişkilerinde takıntılı, rasyonel olmayan beklentiler ierisindeedir (Sümer, M., 2006).

Korkulu–Kaçınmacı Bağlanma

Bu bağlanma biçimindeki bireyler; kendini değersiz olarak gören ve başkalarını da olumsuz olarak değerlendirmeyi tercih eden kişiler olup, başkalarının güvenmeyen ve reddedici kişiler olduğuna inanırlar (Sümer ve Güngör, 1999). Ayrıca, bu kişiler reddedilme korkularından dolayı riskli buldukları ortamlarda bulunmamayı tercih ederek yakın ilişkilerde de üzülmemek için kaçınarak kendilerini koruma altına alırlar (Gökmen, 2009). Ayrıca, sosyal olaylara karşı aşırı duyarlıdırlar ve sağlıklı ilişkiler kuramazlar (Turanlı, 2010).

Kayıtsız–Kaçınmacı Bağlanma

Bu bağlanma biçimindeki kişiler; kendilerini değerli, sevilebilir olarak gören, bağımsızlığa önem veren, ancak yakın ilişkilerde reddedilmeme, hayal kırıklığı yaşamama gibi nedenlerden dolayı kaçınma davranışı sergileyen, olumlu benlik algılarına zarar vermemek için yakın ilişkilerin çok da önemli olmadığına inanan kişilerdir (Gökmen, 2009).

Yetişkin Bağlanma Modeli (Barholomew ve Horowitz, 1991) Şekil 1’de verilmiştir.

BENLİK MODELİ

(Bağımlılık)

Olumlu (Düşük)	I.Güvenli Bağlanma Yakınlık kurma konusunda rahat ve özerk	II.Saplantılı Bağlanma İlişkilere takıntılı
Başkaları Modeli (Kaçınma)	IV.Kayıtsız Bağlanma Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt-bağımlı	III.Korkulu Bağlanma Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan
Olumsuz (Yüksek)		

Şekil 1: Yetişkin Bağlanma Modeli

(Barholomew ve Horowitz, 1991)

Yetişkinlikte bağlanma, yakın ilişkilerdeki bireysel farklılıkları açıklamak için oldukça önemlidir (Fraley ve Shaver, 2000; Mikulincer ve Shaver, 2003, 2007, akt., Nilforooshan, Ahmadi, Fatehizadeh, Abedi ve Ghasemi, 2013).

Yetişkinlikteki bağlanmayla çocukluktaki bağlanma özelliklerinin çoğu benzerlik göstermektedir. Örneğin, stres anında yetişkin bağlandığı kişinin yanında olmasını ister, bağlandığı kişinin stres anında yanında olması kişiye rahatlık hissi verir, yokken ise kişinin kaygı yaşamasına sebep olur. Yetişkinlik dönemindeki bağlanmanın çocukluktaki bağlanmadan farkı; bireylerin bazen bağlanılan bazen bağlanan yerinde olmasıdır (Yaka, 2011). Çocukluktaki bağlanma daha çok anne-baba yani çocuğa bakım veren kişiyle ilişkiliyken yetişkinlikteki bağlanmanın daha çok duygusal boyutta yani arkadaşına ya da eşe bağlanma şeklinde olmasıdır (Bayramkaya, 2009; Yaka, 2011). Çocukluk çağındaki bağlanma şekli tamamlayıcı, yetişkinlikteki ise karşılıklıdır. Yetişkin çiftler ise, ilişkilerindeki doyumunu birbirleri aracılığıyla sağlar (Sarı, 2012).

1.4. Beş Faktör Kişilik Özellikleri

Kişilik, her bir duruma karşı farklı tepkiler vermeyi sağlayan bireysel özellikleri oluşturur ve kişilerin yaşam biçimini de yansıtır. Allport, Eysenck ve Cattell'in araştırmaları sonucu kişilik bir özellik olarak ele alınmaya başlamıştır. Allport'a göre kişilik bireye özgü olmakla beraber değişime açıktır ve Allport kişiliği, kişilere özgü duygu, düşünce ve davranış yapılanması olarak görmektedir (Erişti, 2010). Kişilikle ilgili birçok kuram vardır. Farklı kişilik verilerinin kullanılmasıyla araştırmacılar kişiliğin beş boyutuna yönelik çalışmalar yapmış ve beş faktör kişilik modelini geliştirmiştir (Costa, McCrae, Dye, 1991; Digman, 1990; Goldberg, 1990; McCrae, Costa, 1987; McCrae, John, 1992). Beş faktör kişilik modeli, bu kuramların genel içeriğini yansıtmaktadır.

Kişiliğin beş boyutu; dışadönüklük, nevrozizm/duygusal denge, sorumluluk, yeniliklere/gelişime açıklık ve uyumluluk/yumuşak başlılıktır. Bu bölümde kişiliğin beş boyutu üzerinde durulacak, bu boyutlar ayrı ayrı açıklanacaktır.

Dışadönüklük

Sosyal, neşeli, enerjik, girişken, pozitif düşünen, liderlik, konuşkanlık, istekli olma gibi özellikleri içerir. Dışadönük bireyler, daha fazla olumlu duygular yaşayarak olumlu davranışlar sergilerler (Akdur, 2014). Bireyler olayların olumlu yanlarına odaklanmaları sayesinde; daha az stres, gerginlik yaşar ve çevreleriyle çatışma içine girmezler (Demirci, 2003).

Nevrotizm/Duygusal Denge

Nevrotik bireyler; kaygılı, güvensiz, öfke, depresyon, üzüntü gibi faktörlerle değerlendirilir. Bazı araştırmalar, nevrozizmin gerçekçi olmayan düşünceler ve başa çıkma mekanizmalarındaki yetersizlikle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Örneğin; nevrozik boyutu yüksek olan bireylerde, daha çok rasyonel olmayan düşünce, olumsuz davranış ve uygun olmayan baş etme şekilleri olduğu ifade edilir. Bu kişilerin, benlik saygısı, dürtü kontrol düzeylerinin düşük olması ve kendini suçlama eğilimleri sıkça görülmektedir. (McCrae ve Costa, 1987, akt.; Demirci, 2003). Buna bağlı olarak, duygulardaki aşırı değişiklik hali, gündelik hayatta daha sık stres yaşamalarına sebep olur (Deniz, 2011).

Sorumluluk

Sorumluluk sahibi, düzenli, disiplinli, kararlı, planlı, başarma duygusuna sahip, amaçlara ulaşma gibi özellikleri kapsar. Bu alt boyuttaki kişiler, dürtü kontrolünü kolay bir şekilde sağlayabilirler (Akdur, 2014).

Yeniliklere/Gelişime Açıklık

Bu boyutun yüksek olduğu kişilerde farklı düşünme becerilerinin geliştiği ve pek çok farklı alanda bilgili oldukları görülür. Analitik, yaratıcı, güçlü bir hayal gücü, araştırmacı, farklı düşüncelere açık, geleneksel olmayan, değişikliği seven, deneyimci gibi özellikleri içerir (Deniz, 2011).

Uyumluluk/Yumuşak başlılık

Yardımsaver, affedici, anlayışlı, merhametli, önyargısız, sakin, sıcak, esnek, başkalarıyla birlikte olmaya önem verme gibi özelliklerle tanımlanır. Bu boyutun yüksek olması, bu kişilerin empati yeteneklerinin de geliştiğini gösterirken düşük olması ise başka insanlara düşmanca yaklaşmayı, kıskançlık, kişilerarası ilişkilerde sorun yaşama, küçümseyici davranışlar sergilemeyle ilgilidir (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002).

1.5. Bağlanma Biçimleri ve Kişilik Özellikleri

Bağlanma biçimlerinin kişilik özellikleriyle olan ilişkisiyle ilgili yapılan çok sayıda çalışma mevcuttur. Bu çalışmada da bağlanma biçimlerinin kişilik özellikleriyle ilişkili olduğu varsayılmaktadır.

Yetişkinlerdeki bağlanma biçimi ve benlik değeri ilişkisiyle ilgili yapılan çalışmalar, bağlanma biçimleri ve kişilik özellikleri ilişkisini anlamak açısından önemlidir. Örneğin, Collins ve Read (1990) çalışmalarında, benlik değerinin, yakın ilişkiler kurmaktan memnun olmayla pozitif, ilişkiyle ilgili kaygı yaşamayla negatif bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir (Kantarcıoğlu, 2004). Bowlby, (1980) duygu düzenleme stratejilerinin kişilik özellikleriyle ilişkili olduğunu yani bağlanma biçimlerinin kişilik özelliklerini yordadığını vurgulamaktadır (Reiner ve Spangler, 2013).

Bağlanma biçimleri, kişilik gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir. İlk çocukluk döneminde oluşmaya başlayan ve ergenlik döneminde de devam eden bağlanma stilleri, bireylerin karar verme stilleri, özsaygı ve kişilik özelliklerini etkilemektedir (Deniz, 2011). Bağlanma biçimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye bakıldığında; güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin, dışadönüklük, yeniliklere/gelişime açıklık, yumuşak başlılık/uyumluluk kişilik boyutlarını yansıttıkları, güvensiz bağlanma stiline sahip kişilerin ise, nevrozizm boyutunu gösterdikleri saptanmıştır (Deniz, 2011). Kantarcıoğlu'na (2004) göre, güvensiz bağlanma biçimi; nörotizm, sosyallik ve kişiler arası güvenin düşük olmasıyla ilişkilendirilebilir.

1. 6. Bağlanma Biçimleri ve Ruhsal Sorunlar

Bağlanmanın yetişkin psikopatolojisini etkilediğine yönelik çok sayıda çalışma mevcuttur. Bağlanma ve ruhsal sorun ilişkisine bakıldığında, bazı araştırmacılar, yetişkinlikte ortaya çıkan psikopatolojik sorunların temelini çocukluk çağındaki güvensiz bağlanma şeklinden (kaygılı-kaçınan) kaynaklanabileceğini ileri sürmektedir (Ainsworth ve Bowlby, 1991; Dozier, Stovall, McClough ve Albus, 2009, akt; Şahin ve Yaka, 2010). Pielage, Gerslsma ve Schaap (2000) yaptıkları araştırmada, güvensiz bağlanan bireylerin olaylara karşı daha stresli bir algılama içinde olduklarını buna bağlı olarak da psikopatolojik semptomları yaşamaya daha yatkın bir halde olduklarını belirtmiştir (Şahin ve Yaka, 2010).

Bowlby, (1969) bağlanma ve psikopatoloji ilişkisini içsel çalışan modellerle açıklamıştır. Bireylerin erken dönemde yaşadıkları deneyimlerin, kendilerini ve başkalarını algılama şeklini etkilediğini belirterek bunun yakın ilişkilere yansıdığını ifade etmiştir (Meins, Jones, Fernyhough, Hurndall ve Koronis, 2008). Bireylerin, güvensiz bir bağlanma şeklinin olması, ruhsal sağlığını ve sorunlarla baş etme yöntemlerini olumsuz şekilde etkilemektedir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, güvensiz bağlanma ve depresyon arasında anlamlı bir ilişki olduğuna dair pek çok çalışma vardır. Murphy ve Bates (1997) çalışmalarında, korkulu ve kaygılı bağlanma biçiminin depresif belirtilerin artmasında etkili olduğunu bulmuş, kişilerin olumsuz bir benlik modeli içinde olmasını da depresyonla ilişkilendirmişlerdir. Strodl ve Noller 'in (2003) çalışmasında da depresyon ve bağlanma biçimleri arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur (Salahur, 2010). Kaçınmacı bağlanma biçimindeki kişilerin depresyona yatkın olduğu; yalnızlık, aşırı bağımsız olma ve aşırı başarı belirtileri sergiledikleri saptanmıştır. Kaygılı bağlanma biçimindeki kişilerin ise reddedilme ve terk edilme korkularıyla beraber aşırı bağımlı belirtiler gösterdikleri tespit edilmiştir (Shaver, Schacher ve Mikulincer, 2005, akt; Sümer ve ark., 2009). Özten ve arkadaşlarının (2015) Major Depresif Bozukluk (MDB) tanılı 31 kişi, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite (DEHB) tanılı 33 kişi ve 31 sağlıklı bireyden oluşan kontrol grubuyla yaptığı çalışmada, MDB tanısı almış bireylerin kaygılı bağlanma puanlarının sağlıklı olan bireylere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. DEHB tanılı bireylerin, kaygılı bağlanma puanlarının sağlıklı olan bireylerde anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Bayramkaya'ya (2009) göre, güvensiz bağlanan kişilerin güvenli bağlananlara göre psikopatoloji yaşama ihtimali daha fazladır ve bu kişiler başkalarıyla olan yakın ilişkilerinde güven ve yakınlık kurmayla ilgili sorunlar yaşamaktadırlar (Eng, Heimberg, Hart, Schneier ve Liebowitz, 2001; Mickelson, Kessler ve Shaver, 1997). Ayrıca, Bayramkaya'nın (2009) araştırmasında kaygılı ve kaçınmacı bağlanan kişilerin sosyal fobi belirtilerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Tolan (2002) araştırmasında, benlik modelinin ilişkilerde yaşanan kaygıyla ilişki olduğunu belirtmiş, güvensiz bağlanan bireylerin sürekli kaygı düzeylerinin güvenli bağlanan bireylere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bir diğer önemli araştırma da Vatan (2015) tarafından yapılmıştır. Araştırmada, kaçınmacı bağlanan bireylerin; kendine ve başkalarına zarar verme dürtüleriyle, kaygılı bağlananların ise; zarar verme düşüncesi, kirlilik-temizlik, düzen gibi belirtilerle sorumluluk inancı arasında bir ilişkili olduğu bulunmuştur. Kaygılı bağlanmanın, obsesif düşünceleri arttırdığı ve buna bağlı olarak obsesif kompulsif semptomlara neden olabileceği varsayılmıştır.

Güvensiz bağlanan kişilerin; depresyon, anksiyete, kişilik bozuklukları (sınırsız antisosyal kişilik), disosiyatif bozukluklar yaşadıkları ve bununla beraber beslenme ve alkol sorunları da yaşadıkları saptanmıştır (Crowell, Fraley ve Shaver, 2009; Dozier, Stovall-McClough ve Albus, 2009, akt; Şahin ve Yaka, 2010). Buna paralel olarak, kaygılı bağlanma yaşayanların daha fazla bağımlı kişilik bozukluğu, kaçınmacı bağlanma yaşayanların ise başka kişilik bozuklukları yaşadıkları belirlenmiştir (Shorey ve Synder, 2006, akt; Sümer ve ark., 2009).

1.7 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı İstanbul'da yaşayan, bir grup yetişkinde bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve ruhsal düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Bağlanma biçimleri ile kişilik özelliklerinin incelenmesi (Ulu ve Tezer, 2010; Backstrom ve Holmes, 2001; Griffin ve Bartholomew, 1994; Surcinelli, Rossi, Montebanocci ve Baldaro, 2010; Deniz, 2011 ve Kantarcıoğlu, 2004) ve bağlanma biçimleri ile ruhsal sorunlar arasındaki ilişki (Şahin ve Yaka, 2010; Salahur, 2010; Murphy ve Bates, 1997; Surcinelli ve ark., 2010; Kılıç 2014; Türe, 2013; Gezen ve Oral, 2013; Strodl ve Noller, 2003; Roberts ve ark., 1996; Kökçü ve Kesebir, 2010) yapılan çalışmalar tarafından desteklenmektedir.

Çalışmamızda kullanılan değişkenler; bağlanma biçimi, kişilik özellikleri ve ruhsal sorunlar ilişkisine yöneliktir. Literatürde de Shaver ve Brennan (1992) yaptığı çalışma bu ilişkileri desteklemektedir. Ancak bulgular göstermektedir ki eğitim ve cinsiyet de psikopatoloji üzerinde rol oynayan önemli iki sosyo-demografik değişkendir. Bu bağlamda, araştırmamızın temel hipotezi eğitim ve cinsiyet kontrol edildikten sonra bağlanma biçimlerinin psikopatoloji düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisinin kişilik özelliklerine göre farklılaşacağıdır görüşü oluşturmaktadır. Öncelikle hipotezde kontrol değişkeni olan eğitim ve cinsiyetin psikopatoloji üzerinde etkisi olup olmadığı incelenecektir.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2. 1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 18 yaş üstü, İstanbul'da yaşayan yetişkinler olarak belirlenmiştir. Katılımcıların araştırmaya katılma gönüllülüğü esas alınmıştır. Cinsiyet önemli bir değişken olduğundan cinsiyet dağılımı eşit tutulmuştur. Araştırmaya katılmayı kabul eden 50 kadın ve 50 erkek katılımcıları oluşturmuştur ve gönüllü katılımcıların yaş aralığı 25-35 olarak gözlenmiştir. Gönüllü olur formu onaylandıktan sonra, uygulama araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır.

2. 2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için, bilgilendirme ve onam formu, araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgi formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ve Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır.

2. 3. Bilgilendirme ve Onam Formu

Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi vermek için bilgilendirme ve onam formu hazırlanmıştır. Formda, araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı, araştırmayla ilgili herhangi bir rahatsızlık halinde katılımcıların ayrılma hakkına sahip oldukları belirtilmiştir. Ayrıca, katılımcıların araştırmada yer almayı kabul ettikleri takdirde bütün cevaplarının gizli tutulup sonuçların bilimsel amaçlarla kullanılacağı da ifade edilmiştir. Araştırmada gönüllü olarak yer almak isteyen katılımcıların eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı kabul ettiklerine yönelik isteğe göre adres-telefon bilgilerini vermeleri ve imza atmaları söylenmiştir.

Bilgilendirme ve onam formunu Ek I'de sunulmuştur.

2. 4. Sosyo-demografik Bilgi Formu

Sosyo-demografik bilgi formunda, katılımcıların yaşı, medeni halleri, mesleği, işi, eğitim durumu, çocukken bakımını yapıp büyüten kişilerin kim/kimler olduğu, bedensel-psikolojik-psikiyatrik sorunlarına yönelik sorular yer almaktadır.

Sosyo-demografik bilgi formu Ek II'de bulunmaktadır.

2. 5. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II)

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II) Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından yetişkinlerde bağlanma biçimlerinin ölçümü için geliştirilmiştir. YİYE-II, 18'i kaygı ve 18'i kaçınma biçimlerini ölçen toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden tek sayılar kaygı boyutunu, çift sayılar ise kaçınmacı boyutunu ölçmektedir. Her madde 1-7 arası puanlanır (1=hiç katılmıyorum, 7=tamamen katılıyorum). Kullandığımız ölçekte bir bağlanma modeli olarak güvenli bağlanmadan söz edilmemektedir.

Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal (2005) tarafından yapılmıştır. Türkçe formunun analizine göre, kaygı boyutunun .82, kaçınma boyutunun ise .81 oranında test tekrar test güvenilirliğinde olduğu, ve Cronbach-alfa katsayısının ise bu boyutlar için sırayla 0.90-0.86'dır. Kaygılı bağlanma boyutundaki yüksek puanlar, onaylanmama, başkalarını memnun etme ve ayrılık kaygısıyla ilişkilidir. Kaçınma boyutundaki yüksek puanların ise, yalnızlıktan hoşlanan, bağlanma figürüne uzak ve kendi kendine yetme eğilimleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur (Selçuk ve ark., 2005).

Selçuk ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında, YİYE-II Türkiye'de kullanılan diğer yetişkin bağlanma ölçekleriyle karşılaştırılmış ve YİYE-II'nin iyi düzeyde psikometrik kalitede olup, diğer bağlanma stillerini ölçen ölçeklere göre daha yüksek ölçüm duyarlılığında olduğu belirlenmiştir.

Yakın ilişkilerde yaşam envanteri II (YİYE-II) Ek III'de sunulmuştur.

2. 6. Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu

Kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla Somer ve Goldberg (1999) tarafından geliştirilmiş ve katılımcıların hızlı bir şekilde uygulama yapabilmesi için düzenlenmiştir. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Kişiliğin beş boyutu; dışadönüklük, nevrotizm/duygusal denge, sorumluluk, yeniliklere/gelişime açıklık ve uyumluluk/yumuşak başlıktır. Her madde 1 ile 5 arası derecelendirilir (1=hiç tanımlamıyor, 5= tamamen tanımlıyor). Ölçek Türkçe'ye Beydoğan ve İmamoğlu (2011) tarafından uyarlanmıştır. Dışadönüklük, nevrotizm/duygusal denge, sorumluluk, yeniliklere/gelişime açıklık ve uyumluluk/yumuşak başlılık ölçeklerinin alfa değerleri sırayla; .78, .76, .78, .82 ve .80 olarak tespit edilmiştir.

Beş faktör kişilik envanteri kısa formu Ek IV'de yer almaktadır.

2. 7. Kısa Semptom Envanteri (KSE)

Kısa Semptom Envanteri (KSE) kişilerde görülen psikolojik belirtileri ortaya çıkarmak için geliştirilen bir semptom tarama ölçeğidir. KSE'nin orijinal formu, Derogatis (1992) tarafından hazırlanmış olup toplam 90 maddelik SCL-90 Semptom Belirleme Listesi kısaltılarak 53 maddeye indirilmiş ve KSE oluşturulmuştur. Ölçek likert tipidir ve her madde 0-4 arası derecelendirilir. (0=hiç, 4=ileri derecede) Ölçeğin orijinal formu,9 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar; somatizasyon, obsesif-kompulsif bozukluk, kişilerarası duyarlılık, depresyon, anksiyete, hostilete, fobikanksiyete, paranoid düşünceler ve psikotizmdir (Şahin, Durak ve Uğurtaş, 2002).

Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Şahin ve Durak (1994) tarafından yapılmıştır ve KSE'nin Türkçe uyarlaması üç ayrı çalışmayla gerçekleşmiştir. Bu çalışmalar sonucunda ölçeğin "anksiyete" (12, 13, 28, 31, 32, 36, 38, 42, 43, 45, 46, 47, 49), "depresyon" (9, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 27, 35, 37, 39), "olumsuz benlik" (15, 21, 22, 24, 26, 34, 44, 48, 50, 51, 52, 53), "somatizasyon" (2, 5, 7, 8, 11, 23, 29, 30, 33) ve "hostilite" (1, 3, 4, 6, 10, 40, 41) adı verilen beş faktörden oluştuğu görülmektedir. KSE'nin yetişkinler için bulunan iç tutarlılık katsayıları .75 ile .87 arasında değişmektedir (Akdur, 2014).

Kısa semptom envanteri (KSE) Ek V'de sunulmuştur.

2. 8. Uygulama

Araştırmada bilgilendirme ve onam formu, sosyo-demografik bilgi formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ve Kısa Semptom Envanteri katılımcılar bölümünde özellikleri belirtilen 100 gönüllü yetişkine uygulanmıştır. Katılımcılara, ölçekleri doldurmadan önce araştırmanın amacından, kimlik bilgilerinin gizli tutulacağından bahsedilmiş ve ardından bilgilendirme ve onam formunun doldurulması istenmiştir. Bilgilendirme ve onam formu doldurulduktan sonra katılımcıların anketleri cevaplar ken nasıl bir yol izleyeceklerine dair sözlü yönerge verilmiş, yazılı yönergelerin de her ölçeğin olduğu sayfada yer aldığı belirtilmiştir.

2. 9. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One-Way) ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır. Hiyerarşik regresyon analizi ile bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerine etkilerinde determinasyon katsayısındaki (R^2) değişim ile neden sonuç ilişkisinin gücü ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1 Katılımcıların Sosyo-demografik Bilgileri

Katılımcıların, %50'si kadın %50'si erkektir. Yaş ortalaması 28.9, standart sapması 3.608 olarak bulunmuştur. Katılımcıların minimum 24 yaşında maksimum 35 yaşında olduğu saptanmıştır. Eğitim durumuna göre dağılıma bakıldığında %9'unun ortaokul, %9'unun yüksek lisans/doktora, %27'sinin lise mezunu ve %55'nin üniversite mezunu olduğu gözlenmiştir. Örneklem sağlık, güvenlik, eğitim ve hizmet gibi sektörlerde çalışmakta olan (N=92) ve çalışmayan (N=8) katılımcıdan oluşmaktadır. Bireylerin %59'unun bekar olduğu görülürken, %39'unun ise evli oldukları anlaşılmaktadır.

Yaşın cinsiyete göre ortalaması Tablo 1'de, katılımcıların sosyo-demografik bilgileri ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1. Yaşın Cinsiyete Göre Ortalaması

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yaş	Kadın	50	29,180	3,595	0,774	0,441
	Erkek	50	28,620	3,636		

Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	50	50,0
	Erkek	50	50,0
Eğitim Durumu	Ortaokul	9	9,0
	Lise	27	27,0
	Üniversite/Lisans	55	55,0
	Yüksek Lisans/Doktora	9	9,0
İş Durumu	Çalışan	92	92,0
	Çalışmayan	8	8,0
Medeni Hal	Evli	39	39,0
	Bekar	59	59,0
	Diğer	2	2,0
	Toplam	100	100,0

3.2. Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Katılımcılar 0-6 yaş döneminde çocukken bakımlarını yapan ve büyüten kişiler bakımından dağılımları incelendiğinde, %50 ile anne ve baba en yüksek oran olurken, %38 ile sadece anne, %5 ile baba, %3 akraba ve %2 ile bakıcı takip etmiştir. Bireylerin ilköğretim döneminde bakımlarını yapan ve büyüten kişiler bakımından dağılımları incelendiğinde ise, anne-baba %59 ile en yüksek oran olurken, %30 ile anne, %5 ile baba ve %3 ile akraba takip etmiştir. Bireylerin 0-6 yaş dönemi çocukken büyüten kişi/kişilerin ilgi ve yakınlık gösterme özellikleri incelendiğinde, katılımcıların %48'ine çok iyi, %37'sine iyi ve %15'ine orta düzeyde ilgili davrandıkları belirtilmiştir.

Katılımcıların ilköğretim döneminde onları büyüten kişi/kişilerin ilgi ve yakınlık gösterme algıları %45 ile çok iyi, %37 ile iyi, %16 ile orta ve %2 ile kötü olarak saptanmıştır. Bireylerin genel olarak diğer insanlarla ilişkisi değerlendirildiğinde %56 iyi, %28 çok iyi, %14 orta ve %2 kötü olduğu görülmüştür. Bireylerin geçirmiş oldukları

bedensel rahatsızlıkları incelendiğinde %89'unun herhangi bir rahatsızlık geçirmediği, %11'inin bedensel rahatsızlık yaşadığı belirlenmiştir. Bireyler psikolojik ve psikiyatrik sorunlar açısından incelendiğinde %89'unun herhangi bir rahatsızlık geçirmediği, %11'inin ise ruhsal soruna sahip olduğu görülmüştür.

Katılımcıların bedensel rahatsızlıklar açısından incelendiğinde, astım, baş ve eklem ağrısı, bel fıtığı, kalp ritim bozukluğu, migren, reflü, irritable bağırsak sendromu, egzema, tüberküloz, gibi sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Psikolojik ve psikiyatrik sorunlar bakımından dağılımlarında ise, depresyon, dikkat eksikliği gibi nedenlerden dolayı ilaç tedavisi ve psikoterapi hizmeti alan kişilerin olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Form, Kısa Semptom Envanteri Puan Ortalamaları

Katılımcıların bağlanma biçimlerine göre ortalamaları incelendiğinde; “kaygı” düzeyi (3.22 ± 1.03), “kaçınma” düzeyi (2.67 ± 0.63) bulunmuştur. Ruhsal sorunlarına göre ortalamaları incelendiğinde; “anksiyete” düzeyi (9.59 ± 8.83), “depresyon” düzeyi (12.57 ± 9.57), “olumsuz benlik” düzeyi (9.46 ± 8.89), “somatizasyon” düzeyi (6.04 ± 5.01), “hostilite” düzeyi (8.37 ± 5.30) olarak belirlenmiştir. Kişilik özelliklerine göre ortalamaları incelendiğinde ise; “dışadönüklük” düzeyi (3.73 ± 0.73), “nevrotizm” düzeyi (3.47 ± 0.75), “sorumluluk” düzeyi (4.25 ± 0.57), “yeniliklere/gelişime açıklık” düzeyi (3.95 ± 0.71), “uyumluluk/yumuşak başlılık” düzeyi (3.98 ± 0.74) olarak saptanmıştır.

Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II, beş faktör kişilik envanteri kısa form, kısa semptom envanteri puan ortalamalarını Tablo 3'ten izleyebilirsiniz.

Tablo 3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Form, Kısa Semptom Envanteri Puan Ortalamaları

	N	Min	Max	Ort	Ss
Kaygılı Bağlanma	99	1.28	6.00	3.22	1.03
Kaçınmacı Bağlanma	100	2.67	6.00	4.48	0.63
1.Anksiyete	98	0	45.00	9.59	8.83
2.Depresyon	99	0	42.00	12.57	9.57
3.Olumsuz Benlik	97	0	44.00	9.46	8.89
4.Somatizasyon	99	0	26.00	6.04	5.01
5.Hostilite	99	0	24.00	8.37	5.30
1.Dışadönüklük	100	1.80	5.00	3.73	0.73
2.Nevrotizm	100	1.67	5.00	3.47	0.75
3.Sorumluluk	99	2.60	5.00	4.25	0.57
4.Yeniliklere/gelişime açıklık	100	2.20	5.00	3.95	0.71
5.Uyumluluk/yumuşak başlılık	100	2.25	5.00	3.98	0.74

3. 4. Psikopatoloji Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

Araştırmaya katılan katılımcıların anksiyete ($F=0,641$; $p>0.05$), depresyon ($F=1,397$; $p>0.05$), olumsuz benlik ($F=1,810$; $p>0.05$), somatizasyon ($F=1,260$; $p>0.05$), hostilite ($F=1,492$; $p>0.05$), puan ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Psikopatoloji düzeylerinin eğitim düzeyine göre ortalamaları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Psikopatoloji Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Anksiyete	Ortaokul	8	11,250	10,740	0,641	0,591
	Lise	27	10,741	7,471		
	Üniversite/lisans	54	9,296	9,255		
	Yüksek Lisans/doktora	9	6,444	8,719		
Depresyon	Ortaokul	8	14,875	12,415	1,397	0,248
	Lise	27	14,482	9,846		
	Üniversite/lisans	55	12,109	9,329		
	Yüksek Lisans/doktora	9	7,556	6,064		
Olumsuz Benlik	Ortaokul	8	13,250	14,597	1,810	0,151
	Lise	27	11,148	7,183		
	Üniversite/lisans	53	8,849	8,943		
	Yüksek Lisans/doktora	9	4,667	4,664		
Somatizasyon	Ortaokul	8	8,250	7,960	1,260	0,293
	Lise	27	6,815	4,252		
	Üniversite/lisans	55	5,636	4,739		
	Yüksek Lisans/doktora	9	4,222	5,426		
Hostilite	Ortaokul	8	7,250	4,062	1,492	0,222
	Lise	27	9,704	5,580		
	Üniversite/lisans	55	8,327	5,235		
	Yüksek Lisans/doktora	9	5,667	5,315		
	Lise	27	4,326	0,544		
	Üniversite/lisans	54	4,226	0,624		
Yüksek Lisans/doktora	9	4,222	0,323			

3.5. Psikopatoloji Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

Araştırmaya katılan katılımcıların anksiyete ($t=-0,397$; $p>0,05$), depresyon ($t=-1,066$; $p>0,05$), olumsuz benlik ($t=-0,644$; $p>0,05$), somatizasyon ($t=-1,125$; $p>0,05$), hostilite ($t=-0,389$; $p>0,05$) puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Psikopatoloji düzeylerinin cinsiyete göre ortalamaları Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Psikopatoloji Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Anksiyete	Kadın	48	9,229	7,785	-0,397	0,692
	Erkek	50	9,940	9,790		
Depresyon	Kadın	49	11,531	9,348	-1,066	0,289
	Erkek	50	13,580	9,767		
Olumsuz Benlik	Kadın	48	8,875	8,442	-0,644	0,521
	Erkek	49	10,041	9,356		
Somatizasyon	Kadın	49	5,469	5,185	-1,125	0,263
	Erkek	50	6,600	4,811		
Hostilite	Kadın	49	8,163	5,324	-0,389	0,698
	Erkek	50	8,580	5,326		

Araştırmamızda eğitim ve cinsiyet olmak üzere iki kontrol değişkeni bulunmaktadır. Herhangi bir değişkenin kontrol değişkeni olabilmesi için öncelikle bağımlı değişkenle anlamlı bir ilişki göstermesi ya da bağımlı değişkeninin kontrol değişkenine göre farklılaşması gerekmektedir. Bu nedenle, “psikopatoloji düzeyi eğitim ve cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” sorusunun cevabı aranmıştır. Psikopatoloji düzeylerinin eğitim ve cinsiyete göre ortalamaları incelendiğinde, eğitim ve cinsiyet göre psikopatoloji düzeyi farklılaşmamaktadır. Dolayısıyla, araştırmanın temel hipotezi ve kontrol değişkeni olarak ele alınacağı belirtilen eğitim ve cinsiyet hipotez sınavında kontrol edilememiştir.

3.6. Bağlanma Biçimleri, Kişilik Özellikleri ve Psikopatoloji Düzeyleri Arasındaki İlişki

Hipotezin test edilmesi için ikinci önemli koşul da her bir yordayıcı değişkeninin yordayıcı değişkenle ilişki göstermesidir. İlk olarak, bütün araştırmanın hipotezinde belirtilen bağlanma biçimleri ve kişilik özelliklerinin psikopatoloji düzeyiyle ilişkili olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu bağlamda, yalnızca psikopatoloji düzeyiyle ilişkili olan değişkenler hiyerarşik regresyona sokulmuştur.

Bireylerin bağlanma biçimleri (kaygılı ve kaçınmacı) ile kişilik özellikleri (dışadönüklük, nevrotizm, sorumluluk, yeniliklere açık olma ve uyumluluk) arasındaki ilişkiler incelendiğinde, kaygılı bağlanma ile nevrotizm ($r=-0.235$; $p<0.05$), kaçınmacı bağlanma ile dışadönüklük ($r=0.224$; $p<0.05$), kaçınmacı bağlanma ile nevrotizm ($r=0.302$; $p<0.01$), kaçınmacı bağlanma ile sorumluluk ($r=0.348$; $p<0.001$), kaçınmacı bağlanma ile yeniliklere açıklık ($r=0.228$; $p<0.05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Kaygılı bağlanma ile dışadönüklük ($r=-0,146$; $p>0.05$), kaygılı bağlanma ile sorumluluk ($r=-0,075$; $p>0.05$), kaygılı bağlanma ile yeniliklere açıklık ($r=-0,160$; $p>0.05$), kaçınmacı bağlanma ile uyumluluk ($r=0,070$; $p>0.05$), arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma biçimleri ile ruhsal sorunlar (anksiyete, olumsuz benlik algısı, somatizasyon, depresyon ve hostilite) arasındaki ilişki incelendiğinde, kaygılı bağlanma ile anksiyete ($r=0.58$; $p<0.001$), kaygılı bağlanma ile olumsuz benlik ($r=0.615$; $p<0.001$), kaygılı bağlanma ile somatizasyon ($r=0.335$; $p<0.01$), kaygılı bağlanma ile depresyon ($r=0.572$; $p<0.001$), kaygılı bağlanma ile hostilite ($r=0.472$; $p<0.001$) arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

Kaçınmacı bağlanma ile anksiyete ($r=-0,071$; $p>0.05$), kaçınmacı bağlanma ile olumsuz benlik ($r=-0,022$; $p>0.05$), kaçınmacı bağlanma ile somatizasyon ($r=-0,035$; $p>0.05$), kaçınmacı bağlanma ile hostilete ($r=-0,074$; $p>0.05$) ve kaçınmacı bağlanma ile depresyon ($r=-0,171$; $p>0.05$) arasında anlamlı düzeyde doğrusal bir ilişki bulunamamıştır.

Korelasyon sonuçları bağlanma biçimlerinde yalnızca kaygılı bağlanmanın tüm psikopatoloji değişkenleri ile anlamlı ilişkisi olduğunu göstermiş olup kaçınmacı bağlanmanın psikopatoloji puanları ile korelasyonlarının anlamsız olduğu saptanmıştır (Tablo 6). Kişilik özelliklerinden ise dışadönüklük yalnızca depresyonla, nevrozizm; anksiyete, depresyon, olumsuz benlik ve hostilete ile, sorumluluk; yalnızca depresyonla ve uyumluluğun da yalnızca hostilete ile anlamlı ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Yeniliklere açıklık ise hiçbir psikopatoloji düzeyi ile anlamlı ilişki göstermemiştir. Araştırmanın hipotezi bağlamında hiyerarşik regresyon analizine psikopatoloji düzeyi eğitim ve cinsiyete göre farklılaşmadığı için eğitim ve cinsiyet değişkenleri dahil edilmemiş olup “eğitim ve cinsiyet” kontrol değişkenleri olarak alınmamıştır. Anksiyete düzeyi söz konusu olduğunda yalnızca kaygılı bağlanma ile nevrozizmin yordayıcı etkilerine bakılmıştır. Depresyon düzeyinde ise kaygılı bağlanma ile dışadönüklük, nevrozizm ve sorumluluğun yordayıcı etkileri; incelenmiştir. Hostilite düzeyinde ise kaygılı bağlanma ile nevrozizm ve uyumluluğun yordayıcı etkileri incelenmiştir. Olumsuz benlik düzeyi söz konusu olduğunda yalnızca kaygılı bağlanma ile nevrozizmin yordayıcı etkileri saptanmıştır. Somatizasyon düzeyinde ise, kişilik özellikleri ile somatizasyon arasındaki korelasyon analizinde anlamlı bir ilişki bulunmadığı için korelasyon analizine yalnızca kaygılı bağlanma girilmiştir.

Bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve psikopatoloji düzeyleri arasındaki korelasyon Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Bağlanma Biçimleri, Kişilik Özellikleri ve Psikopatoloji Düzeyleri Arasındaki Korelasyon İlişkisi

	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12
1.Kaygı	r 1										
2. Kaçınma	r 0,005	1									
3.Anksiyete	r 0,580**	-0,071	1								
4.Depresyon	r 0,572**	-0,171	0,841**	1							
5.Olumsuz Benlik	r 0,615**	-0,022	0,873**	0,827**	1						
6.Somatizasyon	r 0,335**	-0,035	0,631**	0,549**	0,671**	1					
7.Hostilite	r 0,472**	-0,074	0,642**	0,662**	0,658**	0,434**	1				
8.Dışadönüklük	r -0,146	0,224*	-0,190	-0,333**	-0,127	-0,109	-0,125	1			
9.Nevrotizm	r -0,235*	0,302**	-0,307**	-0,466**	-0,249*	-0,164	-0,329**	0,524**	1		
10.Sorumluluk	r -0,075	0,348**	-0,143	-0,296**	-0,073	-0,114	-0,159	0,330**	0,406**	1	
11.Yeniliklere Açıklık	r -0,160	0,228*	-0,019	-0,171	-0,050	-0,002	-0,101	0,430**	0,539**	0,461**	1
12.Uyumluluk	r -0,036	0,070	-0,094	-0,172	-0,056	-0,124	-0,279**	0,000	0,275**	0,339**	0,283**

*p<0.01, **p<0.05

3.7. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Anksiyete Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Anksiyete ile anlamlı ilişki gösteren kaygılı bağlanma biçiminin ve nevrotizmin anksiyete üzerindeki yordayıcı etkisi hiyerarşik regresyon analizi ile test edilmiştir. Regresyona ilk adımda kaygılı bağlanma puanları, ikinci adımda ise nevrotizm puanları girilmiştir.

İlk adımdaki bulgulara göre, kaygılı bağlanmanın anksiyete puanlarındaki değişimin %33'ünü anlamlı düzeyde açıkladığı görülmüştür ($F=48,146$; $p<0.001$). İkinci adımda, regresyona eklenen nevrotizm puanları ise anksiyete üzerindeki değişimin %2'sinden sorumlu olduğu belirlenmiştir ($F=26,491$; $p<0.001$).

Sonuç olarak, hiyerarşik regresyon analizi kaygılı bağlanma ile nevrotizmin bir arada anksiyete puanlarındaki varyansın %35'ini açıklamaktadır.

Kaygılı bağlanma ve kişilik özelliklerinin anksiyete üzerine etkisine ilişkin hiyerarşik regresyon analizi'ni Tablo 7'den izleyebilirsiniz.

Tablo 7. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Anksiyete Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Anksiyete	Sabit	-6,420	-2,682	0,009	48,146	0,000	0,329
	Kaygılı Bağlanma	4,894	6,939	0,000			
Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Anksiyete	Sabit	1,101	0,237	0,813	26,491	0,000	0,347
	Kaygılı Bağlanma	4,563	6,356	0,000			
	Nevrotizm	-1,851	-1,883	0,044			

3.8. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Depresyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Depresyonla anlamlı bir ilişki gösteren kaygılı bağlanma biçiminin, dışadönüklük, nevrozizm ve sorumluluğun depresyon üzerindeki yordayıcı etkisi hiyerarşik regresyon analizi ile belirlenmiştir.

Regresyona ilk adımda kaygılı bağlanma puanları, ikinci adımda ise dışadönüklük, nevrozizm ve sorumluluk puanları girilmiştir. İlk adımdaki bulgulara göre, kaygılı bağlanmanın depresyon puanlarındaki değişimin %32'sini anlamlı düzeyde açıkladığı görülmüştür ($F=46,587$; $p<0.001$). İkinci adımda, regresyona eklenen dışadönüklük, nevrozizm ve sorumluluğun puanları ise depresyon üzerindeki değişimin %11'inden sorumlu olduğu tespit edilmiştir ($F=19,571$; $p=<0.001$).

Sonuç olarak, hiyerarşik regresyon analizi kaygılı bağlanma, dışadönüklük, nevrozizm ve sorumluluk bir arada depresyon puanlarındaki varyansın %43'ünü açıklamaktadır.

Kaygılı bağlanma ve kişilik özelliklerinin depresyon üzerine etkisine ilişkin hiyerarşik regresyon analizi Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Depresyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Depresyon	Sabit	-4,751	-1,800	0,075	46,587	0,000	0,320
	Kaygılı Bağlanma	5,311	6,825	0,000			
Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Depresyon	Sabit	21,402	3,219	0,002	19,571	0,000	0,434
	Kaygılı Bağlanma	4,536	6,197	0,000			
	Dışa Dönüklük	-1,355	-1,144	0,256			
	Nevrotizm	-2,992	-2,469	0,015			
	Sorumluluk	-1,928	-1,366	0,175			

3.9. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Hostilite Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Hostilite ile anlamlı ilişki gösteren kaygılı bağlanmanın, nevroizm ve uyumluluğun hostilite üzerindeki yordayıcı etkisi hiyerarşik regresyon analizi ile test edilmiştir.

Regresyona ilk adımda kaygılı bağlanma puanları, ikinci adımda ise nevroizm ve uyumluluk puanları girilmiştir. İlk adımdaki bulgular incelendiğinde, kaygılı bağlanmanın hostilite puanlarındaki değişimin %22'sini anlamlı düzeyde açıkladığı belirlenmiştir ($F=27,573$; $p<0.001$). İkinci adımda ise, regresyona eklenen nevroizm ve uyumluluğun puanları ise hostilite üzerindeki değişimin %8'inden sorumlu olduğu görülmüştür ($F=14,537$; $p<0.001$).

Sonuç olarak, hiyerarşik regresyon analizi kaygılı bağlanma, nevroizm ve uyumluluk bir arada hostilite puanlarındaki varyansın %30'unu açıklamaktadır.

Kaygılı bağlanma ve kişilik özelliklerinin hostilite üzerine etkisine ilişkin hiyerarşik regresyon analizi Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Hostilite Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Hostilite	Sabit	0,483	0,311	0,756	27,573	0,000	0,215
	Kaygılı Bağlanma	2,406	5,251	0,000			
Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Hostilite	Sabit	11,599	3,346	0,001	14,537	0,000	0,295
	Kaygılı Bağlanma	2,140	4,780	0,000			
	Nevrotizm	-1,001	-1,578	0,118			
	Uyumluluk	-1,700	-2,656	0,009			

3.10. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Olumsuz Benlik Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Olumsuz benlik ile anlamlı ilişki gösteren kaygılı bağlanma biçiminin ve nevrotizmin olumsuz benlik üzerindeki yordayıcı etkisi hiyerarşik regresyon analizi ile belirlenmiştir.

Regresyona ilk adımda kaygılı bağlanma puanları, ikinci adımda ise nevrotizm puanları girilmiştir. İlk adımdaki bulgulara göre, kaygılı bağlanmanın olumsuz benlik puanlarındaki değişimin %37'sini anlamlı düzeyde açıkladığı bulunmuştur ($F=57,246$; $p<0.001$). İkinci adımdaki bulgular incelendiğinde ise, regresyona eklenen nevrotizm puanı olumsuz benlik üzerindeki değişimi yüzdeler olarak değiştirmemiştir ($F=29,165$; $p<0.001$).

Sonuç olarak, hiyerarşik regresyon analizi kaygılı bağlanma ile nevrotizmin bir arada olumsuz benlik puanlarındaki varyansın %37'sini açıklamaktadır.

Kaygılı bağlanma ve kişilik özelliklerinin olumsuz benlik üzerine etkisine ilişkin hiyerarşik regresyon analizi Tablo 10'da bulunmaktadır.

Tablo 10. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Olumsuz Benlik Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Olumsuz Benlik	Sabit	-8,035	-3,349	0,001	57,246	0,000	0,372
	Kaygılı Bağlanma	5,326	7,566	0,000			
Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Olumsuz Benlik	Sabit	-3,943	-0,847	0,399	29,165	0,000	0,372
	Kaygılı Bağlanma	5,140	7,073	0,000			
	Nevrotizm	-1,001	-1,026	0,308			

3.11. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Somatizasyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Kişilik özellikleri ile somatizasyon arasındaki korelasyon analizi sonucunda anlamlı bir ilişki bulunmadığı için hiyerarşik regresyon analizine hiçbir kişilik özelliği değişkeni sokulamamıştır. Korelasyon analizine yalnızca somatizasyonla ilişkisi olan kaygılı bağlanma girilmiştir.

Kaygı ile somatizasyon arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=12,127$; $p<0.01$). Sonuç olarak, kaygılı bağlanmanın somatizasyon puanlarındaki değişimin %10'undan sorumlu olduğu belirlenmiştir.

Kaygılı bağlanma ve kişilik özelliklerinin somatizasyon üzerine etkisine ilişkin hiyerarşik regresyon analizi Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Kaygılı Bağlanma ve Kişilik Özelliklerinin Somatizasyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
Somatizasyon	Sabit	0,779	0,488	0,627	12,127	0,001	0,103
	Kaygılı Bağlanma	1,639	3,482	0,001			

BÖLÜM IV

TARTIŞMA

Araştırmada yetişkinlerin bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve ruhsal sorunlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Değişkenlerin ölçümü için Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ve Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır. Bu bölümde, elde edilen bulguların sonuçları literatür dikkate alınarak değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca, ileride yapılacak araştırmalara ışık tutmak amacıyla çalışmanın sınırlıkları değerlendirilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

4.1. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

4.1.1. Psikopatoloji Düzeylerinin Eğitim Durumuna ve Cinsiyete Göre Ortalamalarının Tartışılması

Psikopatoloji düzeylerinin eğitim durumuna göre ortalamaları incelendiğinde, katılımcıların anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite puan ortalamalarıyla eğitim düzeyi grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Literatürde, eğitim durumunun psikopatoloji düzeyini yordadığını gösteren araştırmalar yer almaktadır (Bahar, Sertbaş ve Sönmez, 2006). Örneğin, düşük eğitim durumu ile depresyon arasında anlamlı ilişki olduğuna yönelik bulgular mevcuttur (Slone ve ark., 2006; Şahin, Batıgün ve Koç, 2011). Hacıhasanoğlu, Karakurt, Yıldırım ve Uslu'nun (2010) 18 yaş üstü, kronik hastalığı olan ve tedavi gören bireylerle yaptıkları araştırmada, eğitim durumunun depresyon puan ortalamasını istatistiksel olarak anlamlı şekilde etkilediği belirlenmiştir. Bunun yanında, eğitim düzeyi düşük olan kişilerin daha fazla risk taşıdıklarına yönelik bulgular da saptanmıştır (La Gory, Ritchey ve Mullis, 1990, akt; Doğan, 2000). Güz, Yaman ve Dilbaz'ın (2007) yaşlı bireylerle yaptıkları çalışmada ise eğitim düzeyi ile anksiyete ve depresyon puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Psikopatoloji düzeylerinin cinsiyete göre ortalamalarına göre; katılımcıların anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite puan ortalamalarıyla cinsiyet grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildir.

Literatür incelendiğinde, depresyon yaşayan kadınların erkeklerden daha fazla olduğu ve bütün toplumlarda kadınların depresyona daha yatkın olduğuna yönelik pek çok çalışma mevcuttur (Demiral, Akvardar, Ergör, A., ve Ergör, G. (2006). Çınarbaş (2014) araştırmasını Türk ve Amerikalı öğrenciler arasında yapmış ve iki grubun da sonuçlarının farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Türk öğrencilerin ortalamaları dikkate alındığında, erkeklerin depresyon ortalamalarının kadınlardan daha yüksek, kadınların somatizasyon ortalamalarının ise erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiş olup bu sonuç araştırma bulgularımızı desteklememektedir. Ancak aynı çalışmada Amerikalı öğrencilerin ortalamalarına bakıldığında, kadınların depresyon ve somatizasyon ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ergin ve Dağ (2013) çalışmasında da kadınların erkeklerden daha yüksek depresyon ve somatizasyon ortalamaları olduğunu bulmuştur. Güven'in (2008) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada ise, kızlar ve erkekler arasında psikolojik belirtiler açısından anlamlı farklılıkların olduğu, kızlarda anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilitenin erkeklere göre daha çok görüldüğü belirlenmiştir.

Araştırmamızda, eğitim durumunun ve cinsiyetin psikopatoloji düzeyiyle ilişkisinin anlamlı çıkmaması; katılımcı sayısının azlığı ile birlikte, hem kadınlar hem de erkekler olmak üzere çalışanlardan oluşması, çoğunluğun benzer yaş aralığı ve eğitim düzeyinde de olması dolayısıyla, heterojen değil homojen bir örneklem özelliği taşımasından kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca, eğitimin anlamlı çıkmaması örneklem grubunun en az ortaokul düzeyindeki katılımcılardan oluşmasından da kaynaklanabilir.

4.1.2. Bağlanma Biçimleri ile Kişilik Özellikleri ve Psikopatoloji Düzeyleri Arasındaki Korelasyon İlişkisinin Tartışılması

Katılımcıların bağlanma biçimleriyle ile kişilik özellikleri arasındaki korelasyon incelendiğinde, kaygılı bağlanma ile nevrozizm, kaçınmacı bağlanma ile dışadönüklük, kaçınmacı bağlanma ile nevrozizm, kaçınmacı bağlanma ile sorumluluk ve kaçınmacı bağlanma ile yeniliklere açıklık arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Kaygılı bağlanan kişilerin; nevrozik bir kişilik, kaçınmacı bağlananların ise dışadönüklük, nevrozizm, sorumluluk ve yeniliklere açık kişilik özellikleri gösterdikleri belirlenmiştir.

Literatürde, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma biçimiyle nevrozizm arasında anlamlı ilişki bulan araştırmalar yer almaktadır (Ulu ve Tezer, 2010; Backström ve Holmes, 2001; Griffin ve Bartholomew, 1994; Surcinelli, Rossi, Montebanocci ve Baldaro, 2010). Deniz (2011) yetişkinlerle yaptığı çalışmada, güvensiz bağlanan kişilerin nevrozizm boyutu gösterdiklerini ileri sürmüştür (Deniz, 2011).

Bağlanma biçimleriyle ruhsal sorun arasındaki korelasyona bakıldığında, kaygılı bağlanma ile anksiyete, depresyon, hostilete, olumsuz benlik ve somatizasyon arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmamızda, yalnızca kaygılı bağlanmanın psikopatolojiyi yordadığı görülmüş olup kaygılı bağlanmanın çalışmamızda ele alınan tüm psikopatoloji düzeyi değişkenlerini yordadığı belirlenmiştir. Bağlanma biçimi ve ruhsal sorun ilişkisine yönelik çalışmalar incelendiğinde; kaygılı ve kaçınmacı bağlanan kişilerin kaygı ve depresyon skorlarının yüksek olduğu ve aralarında anlamlı bir ilişki olduğu, güvensiz bağlanan kişilerin ise sosyal kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Surcinelli ve ark., 2010; Kılıç 2014 ; Türe, 2013). Gezen ve Oral'ın (2013) eşinden şiddet gören kadınlarla yapmış oldukları çalışmada, güvensiz bağlananların psikolojik semptomlar gösterdikleri, bu semptomların ise kaygı, somatizasyon, depresyon ve olumsuz benlik olduğu bulunmuştur. Kökçü ve Kesbir'in (2010) araştırmasında, bipolar bozukluğu olan hastaların kaçınmacı bağlanma biçimi puanlarının sağlıklı yetişkinlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Roberts, Gotlib, ve Kassel (1996) yetişkinlerdeki kaygılı ve kaçınmacı bağlanma biçiminin düşük benlik saygısına neden olduğunu, düşük benlik saygısının da depresif semptomları arttırdığını öne sürmüşlerdir. Ayrıca, McCrae ve Costa'nın (1987) çalışmasında, güvensiz bağlanan nevrotik bireylerin olumsuz benlik yapıları ve kendilerini suçlamaya yönelik eğilimlerinin olduğu saptanmıştır (Demirci, 2003). Foster, Kernis ve Goldman (2007) ile Srivastova ve Beer (2005) da yapmış oldukları çalışmalarında, kaygılı bağlanmanın olumsuz benlik ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalar, "kaygılı bağlanma ile olumsuz benlik arasındaki anlamlı ilişki" bulgumuzu destekler niteliktedir.

Araştırmamızda katılımcıların kişilik özellikleri ve psikopatoloji düzeyleri arasındaki korelasyon ilişkisi incelendiğinde nevrozizm ile anksiyete, depresyon, hostilite ve olumsuz benlik; dışadönüklük ile depresyon; sorumluluk ile depresyon; uyumluluk ile nevrozizm, ve hostilite arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Literatür incelendiğinde, nevrozizm ile depresyon ve anksiyete puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulan çalışmalara rastlanmıştır (Roelofs, Huibers, Peeters ve Arntz, 2008). Kendler, Gatz, Gardner ve Pedersen'nin (2006) araştırmasında, nevrotik kişilikteki bireylerin depresyon için risk oluşturdukları ve dışadönük kişilikteki bireylerin ise depresyon ile zayıf bir ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, bir diğer araştırmada ise nevrozizm ve hostilite arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Huebner, Nemeroff ve Davis, 2005). Araştırmamızdaki kişilik özellikleri ve psikopatoloji düzeyleri arasındaki korelasyon sonuçları değerlendirildiğinde, dışadönüklük ile depresyon, sorumluluk ile depresyon, uyumluluk ile nevrozizm ve hostilite arasında anlamlı bir ilişki çıkması dikkat çekicidir. Bu durum, katılımcı sayısının sınırlı oluşu ve örneklemin heterojen örneklem özelliği taşımasıyla açıklanabilir.

Çalışmamızda sadece kaygılı bağlanmanın tüm psikopatoloji düzeyi değişkenlerini yordayıp, kaçınmacı bağlanmanın hiçbir psikopatoloji düzeyi değişkenini yordamaması; örneklem grubunun heterojen bir yapıda olmaması ve katılımcıların sayısının sınırlı olmasıyla açıklanabilir.

4.1.3. Kaygılı Bağlanmanın, Kişilik Özelliklerinin Anksiyete, Depresyon, Hostilite, Olumsuz Benlik ve Somatizasyon Üzerine Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Araştırmanın bulguları incelendiğinde, kaygılı bağlanma ile anksiyete üzerinde yordayıcılık etkisi olan kişilik özelliğinin nevrozizm olduğu; kaygılı bağlanma ile depresyon üzerinde yordayıcılık etkisi olan kişilik özelliklerinden nevrozizmin birinci, sorumluluğun ikinci, dışadönüklüğün ise üçüncü sırada olduğu; kaygılı bağlanma ile hostilite üzerinde yordayıcılık etkisi olan kişilik özelliklerinden uyumluluğun birinci, nevrozizmin ikinci sırada olduğu; kaygılı bağlanma ile olumsuz benlik üzerinde yordayıcılık etkisi olan kişilik özelliğinin ise nevrozizm olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, kişilik özellikleri ile somatizasyon arasındaki korelasyon analizinde ilişki bulunmadığı için regresyon analizine hiçbir kişilik değişkeni sokulamamıştır.

Literatürde tek tek girildiğinde; bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve psikopatoloji düzeyleri ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmasına rağmen üç değişkeninin de bir arada girildiği yalnız bir araştırmaya rastlanmıştır. Bu araştırma da Shaver ve Brenan'ın (1992) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmadır. Araştırma bulgularına göre; bağlanma biçimlerinin kişilik özelliklerini etkilediği, güvensiz bağlanan kişilerin nevrozik kişilik özellikleri gösterdiği ve kaygı düzeylerinin yüksek olduğu, kaçınmacı bağlanma biçimindeki kişilerin ise depresif semptomlarının daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmada ise, kaygılı bağlanan ve nevrozik kişilikte olan bireylerin anksiyete puanlarının daha çok açıklandığı; hem kaygılı bağlanan hem de nevrozizm, sorumluluk ve dışadönük kişilik özellikleri gösteren kişilerin depresyon puanlarının da arttığı; kaygılı bağlanma ile nevrozizm ve uyumluluk kişilik özelliği gösteren bireylerin hostilite puanlarının artış gösterdiği, olumsuz benlik üzerinde kaygılı bağlanma ve nevrozizmin yordayıcı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, sadece kaygılı bağlanmanın somatizasyon üzerinde yordayıcı bir etki gösterdiği de gözlenmiştir.

4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Araştırmamızda, örneklem grubumuzun sadece İstanbul'da yaşayan sınırlı sayıda katılımcıdan oluşması, yaş ve eğitim düzeyinin sınırlandırılması, sürecin kısıtlılığı ve kullanılan ölçeklerin öz bildirim ölçekleri olması araştırmanın sınırlılıkları arasında gösterilebilir. Bu araştırmada, verilerin toplandığı zaman diliminde ancak bu kişilere ulaşılmıştır. Daha farklı yaş aralığından, eğitim düzeyinden kişilere ulaşılması önem teşkil etmektedir. Bu araştırma gönüllülük esasına dayandığı için çalışanlar çoğunlukta olmuş, çalışmayanlar ise daha az temsil edilmiştir. Sektörler ve çevrenin kontrol edilmesi her ne kadar mesleğin psikopatoloji üzerinde etkisine dair tutarlı bir bulgu olmasa da bu değişkenlerle çalışan ya da çalışmayanların sayısının daha dengeli olduğu araştırmalara ihtiyaç vardır.

Ayrıca, araştırmanın geçerliliğini arttırmak için, klinik gözlem ve görüşme tekniklerinin kullanılmasının da faydalı olabileceği düşünülmektedir. Araştırmadaki değişkenlerle ilgili ayrı ayrı çok sayıda çalışma yapılmasına rağmen hepsinin bir arada yer aldığı çalışmalara rastlanmamıştır. Bu bağlamda, ileriki çalışmalarda daha geniş örneklerde bu bulguların tekrarlanması iyi olacak ve daha anlamlı sonuçların çıkması için destekleyici nitelikte olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akdur, S., (2014). Kişilik Özellikleri İle Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkide Kişilerarası İlişki Tarzları ve Mizah Tarzlarının Aracı Rolü. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Backström, M., & Holmes, B. M. (2001). Measuring adult attachment: A construct validation of two self-report instruments. *Scandinavian Journal of Psychology*, 42(1), 79-86.
- Bahar, A., Sertbaş, G., & Sönmez, A. (2006). Diyabetes mellituslu hastaların depresyon ve anksiyete düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*,7(1), 18-26.
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.
- Bayramkaya, E, (2009). Sosyal fobi belirtileri, yetişkin bağlanma boyutları ve kişilerarası ilişki biçimleri arasındaki ilişkiler. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Beydoğan, B.,&İmamoğlu, E. (2011). Impact of self-orientations and work-context-related variables on the well-being of public- and private-sector turkish employees. *The Journal of Psychology*,145(4), 267-296.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Loss, sadness and depression Vol. 3*. New York: Basic.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment* (2nded). New York: Basic Books.

Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663.

Costa, P. T., McCrae, R. R., & Dye, D. A. (1991). Facet scales for agreeableness and conscientiousness: A revision of the NEO personality inventory. *Personality and Individual Differences*, 12, 887-898.

Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(3).

Çapkın, M. (2012) *Romantik kıskançlığın, bağlanma stilleri, benlik Saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çınarbaş, D. C. (2014). Cross-cultural metric equivalence of somatization, depression, and anxiety scales across Turkish and USA university students. *Dusunen Adam*, 27(2), 94.

Çiftçi, D. (2010). *Kişinin ebeveyn ilişki algısı ile yetişkinlik bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demiral, Y., Akvardar, Y., Ergör, A., & Ergör, G. (2006). Üniversite hastanesinde çalışan hekimlerde iş doyumunun anksiyete ve depresyon düzeylerine etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 20(3), 157-164.

Demirci, S., (2003). *Öğretmenlerde beş faktör kişilik özellikleri ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Demirkan, S., (2006) *Özel sektördeki Yöneticilerin ve çalışanların bağlanma stilleri, kontrol odağı, iş doyumunu ve beş faktör kişilik özelliklerinin araştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Deniz, M. E. (2011). Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 97-113.
- Derogatis, L. R. (1992). BSI: Administration, scoring, and procedures manual-II. *Towson, MD: Clinical Psychometric Research*.
- Digman, J. M. (1990). Personality structure: Emergence of the five-factor model. *Annual Review of Psychology*, 41, 417-440.
- Doğan, O. (2000). Depresyonun epidemiyolojisi. *Duygudurum Dizisi*, 1, 29-38.
- Eng, W., Heimberg, R. G., Hart, T. A., Schneier, F. R., & Liebowitz, M. R. (2001). Attachment in individuals with social anxiety disorder: the relationship among adult attachment styles, social anxiety, and depression. *Emotion*, 1(4), 365.
- Ergin, B. E., & Dağ, İ. (2013). Kişilerarası problem çözme davranışları, yetişkinlerdeki bağlanma yönelimleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 14, 36-45.
- Erişti, A. (2010). *Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Foster, J. D., Kernis, M. H., & Goldman, B. M. (2007). Linking adult attachment to self-esteem stability. *Self and Identity*, 6(1), 64-73.
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 350.
- Gezen, M., & Oral, E. T. (2013). Attachment styles and degree of the psychological symptoms in women staying in a shelter for battered women or in their home where they were exposed to violence. *Dusunen Adam*, 26(1), 65.
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative "description of personality": The big-five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1216-1229.

Gökmen, D. (2009). *Kadın Sığınma Evi'nde Yaşayan Şiddet Görmüş Kadınlar İle Eşiyle Birlikte Yaşayan Şiddet Görmüş Kadınlar Arasındaki Psikolojik Dayanıklılık ve Bağlanma Durumlarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gray, M. R., & Steinberg, L. (1999). Adolescent Romance and the Parent-Child Relationship. *The development of romantic relationships in adolescence*, 235.

Griffin, D. W., & Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 67(3), 430.

Güngör, D. (2000). *Bağlanma Stillerinin ve Zihinsel Modellerinin Kuşaklararası Aktarımında Ana-babalık Stillerinin Rolü*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güven Saföz, G., İ., (2008). *Fen ve Genel Lise Öğrencilerinin Cinsiyet ve Sosyometrik Statülerine Göre Öznel İyi Oluş Düzeyleri, Genel Sağlık Örüntüleri ve Psikolojik Belirti Türleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Güz, H., Yaman, M. A., & Dilbaz, N. (2007). Fiziksel hastalığı olan yaşlılarda depresyon ve diğer psikiyatrik belirtiler. *Psychiatry in Türkiye*, 9(1), 44-49.

Hacıhasanoğlu, R., Karakurt, P., Yıldırım, A., & Uslu, S. (2010). Bir sağlık ocağına başvuran kronik hastalığı olan bireylerde anksiyete ve depresyon. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 9(3), 209-216.

Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.

Hisli Şahin, N., Durak Batigün, A., & Koç, V. (2011). Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve depresyon. *Turkish Journal of Psychiatry*, 22(1), 17-25.

Huebner, D. M., Nemeroff, C. J., & Davis, M. C. (2005). Do Hostility and Neuroticism Confound Associations Between Perceived Discrimination and Depressive Symptoms. *Journal of Social & Clinical Psychology*, 24(5), 723-740.

Kantarcioğlu, A., (2004). *Suç işlemiş erkek ergenlerin bağlanma davranışları, kişilik boyutları ve kimlik gelişimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Kendler, K. S., Gatz, M., Gardner, C. O., & Pedersen, N. L. (2006). Personality and majör depression: A swedish longitudinal, population-based twin study. *Archives of General Psychiatry*, 63(10), 1113-1120.

Kılıç, P. ř., (2014). *Prediction of trait depression and trait anxiety: adult attachment perfectionism, emotion regulation*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Baheşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kk, F., & Kesebir, S. (2010). The relationship between attachment style, and temperament, personality and bipolar symptoms: a controlled study on bipolar patients and their children. *Turk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 309.

La Gory, M., Ritchey, F. J., & Mullis, J. (1990). Depression among the homeless. *Journal of Health and Social Behavior*, 87-102.

Main, M. (1996). Introduction to the special section on attachment and psychopathology: 2. overview of the field of attachment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64(2), 237-243.

McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (1), 81-90.

McCrae, R. R., & John, O.P. (1992). An introduction to the five factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60, 175-215.

Meins, E., Jones, S. R., Fernyhough, C., Hurndall, S., & Koronis, P. (2008). Attachment dimensions and schizotypy in a non-clinical sample. *Personality and Individual Differences*, 44(4), 1000-1011.

Mickelson, K. D., Kessler, R. C., & Shaver, P. R. (1997). Adult attachment in a nationally representative sample. *Journal of personality and social psychology*, 73(5), 1092.

Murphy, B., & Bates, G. W. (1997). Adult attachment style and vulnerability to depression. *Personality and Individual Differences*, 22(6), 835-844.

Nilforooshan, P., Ahmadi, A., Fatehizadeh, M., Abedi, M. R., & Ghasemi, V. (2013). How Adult Attachment and Personality Traits are Related to Marital Quality: The Role of Relationship Attributions and Emotional Reactions. *Europe's Journal of Psychology*, 9(4), 783-797.

Özten, E., Tufan, E. A., Sayar, G. H., Eryılmaz, G., Aloğlu, D., & Işık, S. (2015). Dikkat Eksikliği/Hiperaktivite Bozukluğu ve Major Depresif Bozukluk Tanılı Erişkin Hastalarda Bağlanma Biçimlerinin Karşılaştırılması: Kontrollü Bir Ön Çalışma. *Journal of Mood Disorders*, 5(3), 126-33.

Pielage, S., Gerlsma, C., & Schaap, C. (2000). Insecure attachment as a risk factor for psychopathology: The role of stressful events. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 7(4), 296-302.

Pielage, S. B., Luteijn, F., & Arrindell, W. A. (2005). Adult attachment, intimacy and psychological distress in a clinical and community sample. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 12(6), 455-464.

Reiner, I., & Spangler, G. (2013). Representations of early attachment experiences and personality in adulthood. *Journal of Adult Development*, 20(1), 38-45.

Roberts, J. E., Gotlib, I. H., & Kassel, J. D. (1996). Adult attachment security and symptoms of depression: the mediating roles of dysfunctional attitudes and low self-esteem. *Journal of personality and social psychology*, 70(2), 310.

Roelofs, J., Huibers, M., Peeters, F., & Arntz, A. (2008). Effects of neuroticism on depression and anxiety: Rumination as a possible mediator. *Personality and Individual Differences*, 44(3), 576-586.

Salahur, E., (2010). *Üniversite öğrencilerinin geriye dönük olarak çocukluklarında algılamış oldukları ebeveyn kabul ve reddinin yetişkin bağlanma biçimleri ve depresif belirtilerle ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sarı, T., (2012). *Evli bireylerin ebeveyn alguları, otomatik düşünceleri ve bağlanma stillerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.

Shaver, P. R., & Brennan, K. A. (1992). Attachment styles and the "Big Five" personality traits: Their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(5), 536-545.

Slone, L. B., Norris, F. H., Murphy, A. D., Baker, C. K., Perilla, J. L., Diaz, D., & de Jesús Gutiérrez Rodríguez, José. (2006). Epidemiology of major depression in four cities in Mexico. *Depression and Anxiety*, 23(3), 158-167.

Somer, O., & Goldberg, L. R. (1999). The structure of Turkish trait-descriptive adjectives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(3), 431.

Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.

Srivastava, S., & Beer, J. S. (2005). How self-evaluations relate to being liked by others: integrating sociometer and attachment perspectives. *Journal of personality and social psychology*, 89(6), 966.

Strodl, E., & Noller, P. (2003). The relationship of adult attachment dimensions to depression and agoraphobia. *Personal Relationships*, 10(2), 171-186.

Surcinelli, P., Rossi, N., Montebanocci, O., & Baldaro, B. (2010). Adult attachment styles and psychological disease: Examining the mediating role of personality traits. *The Journal of psychology*, 144(6), 523-534.

Sümer, M., (2006). *Yetişkinlerin bağlanma stillerinin, duygusal zeka, ilişkiye bağlılık, ilişkide algılanan tatmin ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirilmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21,1-22.
- Sümer, N., Ünal, S., Selçuk, E., Kaya, B., Polat, R., & Çekem, B. (2009). Bağlanma ve psikopatoloji: Bağlanma boyutlarının depresyon, panik bozukluk ve obsesif-kompulsif bozuklukla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 38.
- Şahin N.H, Durak A. (1994) Kısa Semptom Envanteri: Türk gençleri için uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31): 44-56.
- Şahin, N. H., Batıgün, A. D., & Uğurtaş, S. (2002). Kısa Semptom Envanteri (KSE): Ergenler için kullanımının geçerlik, güvenilirlik ve faktör yapısı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(2), 125-135.
- Şahin N.H, & Yaka, A. İ. (2010). Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri'nin (YİYE-I), kendilik algısı, olumsuz otomatik düşünceler ve psikopatolojik belirtiler bağlamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 64-79.
- Şahin, N. H., Batıgün, A. D., & Koç, V. (2011). Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı, Öfke ve Depresyon1, 2.
- Tolan, Ç. Ö., (2002). Üniversite Öğrencilerinde Kaygı Belirtileri ve Bağlanma Biçimleri İle Kişilerarası Şemalar Arasındaki İlişkiler. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Turanlı, P. (2010). Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu İle Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türe, H. (2013). Factors affecting the level of social anxiety among medical students, parental bonding and adult attachment styles. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 14(4), 310-317.

Ulu, I. P., & Tezer, E. (2010). Adaptive and maladaptive perfectionism, adult attachment, and big five personality traits. *The journal of Psychology, 144*(4), 327-340.

Ünal, S., Küey, L., Güleç, C., Bekaroğlu, M., Evlice, Y. E., & Kırılı, S. (2002). Depresif bozukluklarda risk etkenleri. *Klinik Psikiyatri, 5*, 8-15.

Vatan, S. (2015). Bağlanma ve obsesif kompulsif belirtiler arasındaki ilişkide obsesif inançların aracı rolünün incelenmesi. *Psychiatry, 16*(3), 155-163.

Yaka, A. İ. (2011). Bağlanma, Erken Döneme Yönelik Şemalar, Öz-Yönetim ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EK I: Katılımcı Bilgilendirme ve Onay Formu

Katılımcı İçin Bilgiler:

Tarih:/..../..../

Bu çalışmanın amacı 25-35 yaş arası bireylerin bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve ruhsal sorunlar arasındaki ilişkilerini incelemektir.

Araştırma için sizden beklenen, verilen formlarda anlatılan şekilde size uygun olan cevaplarınızdır. Anlamadığınız ya da merak ettiğiniz noktalarda yardım isteyebilirsiniz. Bu araştırmaya katılmak zorunda değilsiniz. Aynı zamanda bu çalışmadan istediğiniz zaman hiçbir neden belirtmeden ayrılma hakkına da sahipsiniz. Böyle bir durumda, tüm cevaplarınız yok edilecek ve araştırma verilerinden çıkarılacaktır. Bu araştırmada yer almayı kabul ederseniz, tüm cevaplarınız gizli tutulacaktır. Araştırma sonuçlarının bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında da bilgileriniz özenle korunacaktır.

Bu araştırmada gönüllü olarak yer almak istediğinizi onaylamak için lütfen aşağıdaki onay formunu doldurunuz ve imzalayınız.

Katılımcının Beyanı:

Işık Üniversitesi Klinik Psikoloji Programı Yüksek Lisans Tez araştırması kapsamında yürütülecek bu çalışma hakkında verilen yukarıdaki bilgileri okudum. Yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunuyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda bana yeterli güven verilmiştir.

Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:/..../..../

Katılımcı:

Adres / Tel:

İmza:

Tanık:

Adı Soyadı:

İmza:

Araştırmacı:

Psikolog Bahar Buse TÜRK

Adres: Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

İmza:

EK II: Sosyodemografik Bilgi Formu

.../.../...

1. Cinsiyet: Kadın Erkek

2. Yaş:.....

3. Eğitim durumu: Ortaokul

Lise

Üniversite / Lisans

Yüksek Lisans / Doktora

4. Meslek:

5. İş:

6. Medeni Hal: Evli Bekar Diğer

7. Çocukken sizin bakımınızı yapan ve sizi büyüten kişi ya da kişiler kimdir?

a) 0-6 yaş döneminde;

Anne Baba Anne ve Baba Bakıcı Akraba Diğer

b) Okul çağında;

Anne Baba Anne ve Baba Akraba Diğer

8. Çocukken sizin bakımınızı yapan ve sizi büyüten kişi ya da kişilerin size ne kadar ilgi ve yakınlık gösterdiğini düşünüyorsunuz?

a) 0-6 yaş döneminde;

Kötü Orta İyi Çok iyi

b) Okul çağı;

Kötü Orta İyi Çok iyi

9. Genel olarak diğer insanlarla olan ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kötü Orta İyi Çok iyi

10. Geçirmiş olduğunuz ya da řu anda yaşadığınız bedensel bir rahatsızlık var mı? (Evet cevabınız için lütfen belirtiniz.)

Evet

Hayır

11. Geçirmiş olduğunuz ya da řu anda yaşadığınız psikolojik ya da psikiyatrik bir rahatsızlık var mı?

Evet

Nasıl (ilaç tedavisi –terapi- diğer yöntemler) ve ne kadar süre tedavi gördünüz?

.....
.....

Hayır

EK III: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II

Her bir maddenin ilişkilerimizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (x) koyarak gösteriniz.

1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6.....	7
Hiç			Kararsızım			Tamamen
Katılmıyorum			Fikrim yok			Katılıyorum

		1	2	3	4	5	6	7
1	Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.							
2	Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.							
3	Sıklıkla , birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.							
4	Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissedirim.							
5	Sıklıkla , birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.							
6	Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanmak konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.							
7	Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları önemseydiğim kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.							
8	Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır.							
9	Sıklıkla , birlikte olduğum kişinin bana duyduğu hislerin benim ona duyduğum hisler kadar güçlü olmasını isterim.							
10	Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.							
11	İlişkilerimi kafama çok takarım.							
12	Romantik ilişkide olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.							
13	Benden uzakta olduğunda, birlikte olduğum kişinin başka birine ilgi duyabileceği korkusuna kapılırım.							
14	Romantik ilişkide olduğum kişi benimle çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.							
15	Romantik ilişkide olduğum kişilere duygularımı gösterdiğimde , onların benim için aynı şeyleri hissetmeyeceğinden korkarım.							
16	Birlikte olduğum kişiyle kolayca yakınlaşabilirim.							
17	Birlikte olduğum kişinin beni terk edeceğinden pek endişe duymam.							

		1	2	3	4	5	6	7
18	Birlikte olduğum kişiyle yakınlaşmak bana zor gelmez.							
19	Romantik ilişkide olduğum kişi kendimden şüphe etmeme neden olur.							
20	Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.							
21	Terk edilmekten pek korkmam.							
22	Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.							
23	Birlikte olduğum kişinin, bana benim istediğim kadar yakınlaşmak istemediğini düşünürüm.							
24	Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.							
25	Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.							
26	Başımdan geçenleri birlikte olduğum kişiyle konuşurum.							
27	Çok yakın olma arzumu bazen insanları korkutup uzaklaştırır.							
28	Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissederim.							
29	Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça, "gerçek ben" den hoşlanmayacağından korkarım.							
30	Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanma konusunda rahatımdır.							
31	Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şevkat ve desteği görememek beni öfkelenendir.							
32	Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip inanmak benim için kolaydır.							
33	Başka insanlara denk olmamaktan endişe duyarım.							
34	Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.							
35	Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.							
36	Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.							

EK IV: Beş Faktör Kişilik Envanteri–Kısa Form

Bu ankette 25 adet sıfat verilmiştir. Bu sıfatların sizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 5 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine (x) işareti koyarak gösteriniz. Lütfen bütün maddeleri yanıtlayınız.

1	2	3	4	5
Hiç Tanımlamıyor	Tanımlamıyor	Kısmen Tanımlıyor	Tanımlıyor	Tamamen Tanımlıyor
Kısmen Tanımlamıyor				

		1	2	3	4	5
1	Atak					
2	Dışadönük					
3	Sosyal					
4	Kendine Güvenli					
5	Canlı, hareketli					
6	Çalışkan, azimli					
7	Kontrollü					
8	Sorumluluk Sahibi					
9	Prensip sahibi, ilkeli					
10	Disiplinli					
11	Uysal					
12	Uyumlu					
13	Anlayışlı					
14	Duyarlı					
15	Uzlaştırıcı					
16	Sakin					
17	Endişesiz					
18	Huzurlu					
19	Telaşsız					
20	Rahat, tedirgin olmayan					
21	Geniş görüşlü					
22	Araştırmacı, inceleyici, sorgulayıcı					
23	Gelişime açık					
24	Yaratıcı					
25	Değişime açık					

EK V: Kısa Semptom Envanteri

Aşağıda zaman zaman herkeste olabilecek yakınma ve soruların bir listesi vardır. Lütfen her birini dikkatlice okuyunuz. Sonra bu durumun bugün de dahil olmak üzere son bir ay içinde sizi ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini göz önüne alarak aşağıda belirtilen tanımlamalardan uygun olanının numarasının karşısındaki boşluğa yazınız. Düşüncenizi değiştirirseniz ilk yazdığımız numarayı tamamen siliniz. Lütfen başlangıç örneğini dikkatle uygulayınız ve anlamadığımız bir cümle ile karşılaştığımızda uygulayan kişiye danışınız.

ÖRNEK :

Aşağıda belirtilen sorundan ne ölçüde rahatsız olmaktadır?	0-HİÇ
Örnek : baygınlık, baş dönmesi: 3	1-ÇOK AZ
	2-ORTA
	DERECEDE
	3-OLDUKÇA
	FAZLA
	4-İLERİ DERECE

MADDELER

CEVAPLAR

1	İçinizdeki sinirlilik ve titreme hali	
2	Baygınlık , baş dönmesi	
3	Bir başka kişinin sizin düşüncelerinizi kontrol edeceği fikri	
4	Başınıza gelen sıkıntılardan dolayı başkalarının suçlu olduğu duygusu	
5	Olayları hatırlamada güçlük	
6	Çok kolayca kızıp öfkelenme	
7	Göğüs (kalp) bölgesinde ağrılar	
8	Meydanlık (açık) yerlerden korkma duygusu	
9	Yaşamınıza son verme düşüncesi	
10	İnsanların çoğuna güvenilemeyeceği hissi	
11	İştahta bozukluklar	
12	Hiçbir nedeni olmayan ani korkular	
13	Kontrol edemediğiniz duygu patlamaları	
14	Başka insanlarla beraberken bile yalnızlık hissetme	
15	İşleri bitirme konusunda kendini engellenmiş hissetme	
16	Yalnızlık hissetme	
17	Hüzünlü, kederli hissetme	
18	Hiçbir şeye ilgi duymamak	
19	Kendini ağlamaklı hissetme	
20	Kolayca incinebilme, kırılma	
21	İnsanların sizi sevmediğini , size kötü davrandığına inanma	

22	Kendini diğer insanlardan daha aşağı görmek	
23	Mide bozukluğu, bulantı	
24	Diğer insanların sizi gözlediği ya da hakkınızda konuştuğu duygusu	
25	Uykuya dalmada güçlük	
26	Yaptığımız şeyleri tekrar tekrar doğru mu diye kontrol etmek	
27	Karar vermede güçlükler	
28	Otobüs, tren, metro gibi umumi vasıtalarla seyahatlerden korkma	
29	Nefes darlığı, nefessiz kalma	
30	Sıcak, soğuk basmaları	
31	Sizi korkuttuğu için bazı eşya, yer ve etkinliklerden uzak kalmaya çalışmak	
32	Kafanızın bomboş kalması	
33	Bedeninizin bazı bölgelerinde uyuşmalar, karıncalanmalar	
34	Hatalarınız için cezalandırılmanız gerektiği düşüncesi	
35	Gelecekle ilgili umutsuzluk duyguları	
36	Dikkati bir şey üzerine toplamada güçlük	
37	Bedenin bazı bölgelerinde, zayıflık, güçsüzlük hissi	
38	Kendini gergin ve tedirgin hissetme	
39	Ölme ve ölüm üzerine düşünceler	
40	Birini dövme, ona zarar verme yaralama isteği	
41	Bir şeyleri kırma, dökme isteği	
42	Diğer insanların yanındayken yanlış bir şey yapmamaya çalışmak	
43	Kalabalıklardan rahatsızlık duymak	
44	Başka insanlara hiç yakınlık duymamak	
45	Dehşet ve panik nöbetleri	
46	Sık sık tartışmaya girmek	
47	Yalnız kaldığında sinirlilik hissetme	
48	Başarılarınıza rağmen diğer insanlardan yeterince takdir görmemek	
49	Kendini yerinde duramayacak kadar tedirginlik hissetmek	
50	Kendini değersiz görme duygusu	
51	Eğer izin verirsiniz insanların sizi sömüreceği duygusu	
52	Suçluluk duyguları	
53	Aklınızda bir bozukluk olduğu hissi	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Bahar Buse TÜRK

Doğum Tarihi: 26.04.1991

Doğum Yeri: Kastamonu

Medeni Durum: Bekar

Yabancı Dil: İngilizce

E-posta: psk.baharturk@gmail.com

Eğitim

2009-2014, Fen Edebiyat Fakültesi, Işık Üniversitesi

2014-2016, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans

İş Deneyimleri

2016-Devam, Psikolog, Star Kids Anaokulu, İstanbul

2015-Devam, Psikolog, Yorum Psikolojik Danışmanlık Merkezi, İstanbul.

2014-Devam, Psikolog, Özel Dervişoğlu Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, İstanbul.

2015-2016, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Stajı, Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, İstanbul.

2014, Stajyer Psikolog, Özel Dervişoğlu Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, İstanbul.

2013, Stajyer Psikolog, Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, İstanbul.

2012–2014, Stajyer Psikolog, Yorum Psikolojik Danışmanlık Merkezi, İstanbul.

